

MILLIY TIKLANISH

33 (94) 2010 йил 18 август, чоршанба

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси

2008 йил 30 октябрдан чиқа бошлаган
www.milliytiklanish.uz

Хунармандлар эъзоз топган юрт

Юртимизда халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати вакиллари давлатимиз томонидан берилаётган улкан имконият ва яратилган шарт-шароитдан илҳом олиб, завқ билан меҳнат қилмоқда. Миллий хунармандчиликка эътибор – миллатимизга, анъаналаримиз ва ўзлимизга эътибордир.

5-бет

Замонавий санъат хомашёси

Бугунги кунда саноат ва маиший чиқиндилар инсониятни ташвишга солаётган муаммага айланган. Таникли немис расоми Ханс-Юрген Шульц чиқиндилар сайёрамиз бўйлаб тобора кўпайиб бораётганини ўзига хос кўринишда акс эттирди. У чиқиндиларидан ҳайкаллар ясаб Буюк Хитой девори, Миср эҳромлари ва бошқа диққатга сазовор жойларда намойиш этди.

7-бет

"Уста-шогирд"

Ёшларга миллий хунармандчилигимизнинг турли йўналишларини ўргатиш мақсадида вилоятда 24 та "уста-шогирд" мактаби яратилган. Уни шу кунгача 120 нафар йигит-қиз ўқиб чиқиб, ўз йўналиши бўйича фаолият юритиб келмоқда.

8-бет

МТ

БУГУНГИ
СОНДА:

СИЁСАТ 2-бет

Маданият масканлари
тадбиркорлар учун
бегонами?Маънавий
етуклик сари

ПАРТИЯ ҲАЁТИ 3-бет

Ўқув-семинар биз
учун кўзгу бўлдиИЖТИМОЙ-
СИЁСИЙ ҲАЁТ 4-бетБаркамол авлод —
буюк келажак пойдевори

МАЪНАВИЯТ 5-бет

Беғубор орзу-
умидлар ижобатиМузей —
тарбия маскани

ЖАРАЁН 6-бет

Самимий инсон,
меҳрибон мураббийАсад суви —
асал сувиСохта
"диншунослар"

ХАЛҚАРО ҲАЁТ 7-бет

Тадқиқот
изидан

Дунёдан дараклар

КЎЗГУ 8-бет

Ҳиссиётларга
берилувчи робот

2010 ЙИЛ — БАРКАМОЛ АВЛОД ЙИЛИ

Беғубор орзу- умидлар ижобати

"Нихол" мукофотининг янги соҳиблари аниқланди

Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида навқирон авлод онги ва қалбида эзгу ғояларни қарор топтириш, уларни юксак инсоний фазилатлар, мустақил ва соғлом тафаккур соҳиблари этиб вояга етказишнинг муҳим воситаси сифатида миллий санъатимиз, жумладан, мусиқа санъатини изчил ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

5-бет

ЖАРАЁН

Бугунги кунда сиёсий партиялар ўртасида ўзаро рақобат ва баҳс-мунозара кучайиб бормоқда. Чунки, "Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида"ги Конституциявий Қонуннинг қабул қилиниши натижасида сиёсий партияларнинг жамият ҳаётидаги ўрни, қарорлар қабул қилишдаги роли ошиб бормоқда. Хар бир сиёсий партия бугун ўзининг аниқ мақсад ва ғояси ҳамда ижтимоий қатламига эга. Юрт тинчлиги, Ватан равнақи, Халқ фаровонлиги умуммиллий ғоясини барча партиялар қўллаб-қувватлаган ҳолда, унга эришиш учун ҳар бир партия ўзига хос йўлдан бормоқда.

Маданият масканлари тадбиркорлар учун бегонами?

Маълумки, Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси ўз дастурий мақсадларидан келиб чиқиб, маънавият, маданият, тарихий мерос ва миллий қадриятлар масаласига алоҳида эътибор қаратмоқда.

2-бет

ТАДРИК

Энг буюк, Энг азиз қадрият

Республика Маънавият тарғибот марказида ана шу мавзуда амалий семинар ташкил этилди.

Энг улуг, энг азиз байрам Ватанимиз мустақиллигининг 19 йиллигини кенг нишонлаш, уни кўтаринки руҳда ўтказиш борасида юртимизнинг барча ҳудудларида ташкилий-амалий, маданий-маърифий, тарғибот-ташвиқот ишлари амалга оширилмоқда.

Тадбирда ўтган давр мобайнида барча соҳа ва тармоқларда қўлга киритилган улкан ютуқлар моҳиятини теран идрок этиш, уларни эл-юртимиз ва халқаро жамоатчилик ўртасида кенг тарғиб қилиш, байрам тадбирларини халқимиз қалбида чуқур таассурот қолдирадиган юксак савияда ўтказиш муҳим масала эканлиги таъкидланди. Хусусан, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳрида мустақиллик байрамига бағишлаб аҳолининг кенг қатламлари ўртасида маънавий учрашувлар, мулоқот ва суҳбатлар, адабий-бадиий кечалар, маданий тадбирлар ўтказиш мақсадида таникли олимлар, адиблар, санъаткорлардан иборат гуруҳлар ташкил этилганлиги қайд этилди.

Шунингдек, байрамолди тарғибот-ташвиқот ишларида фойдаланиш учун 10000 нусхада чоп этилган "Бу муқаддас Ватанда азиздир инсон" рисоласининг мазмун-моҳиятига атрофлича тўхталиб ўтилди.

Сурайё МЕЛИКУЛОВА

ЎЗМТДП ТАШКИЛОТЛАРИДА

Маънавий етуклик сари

ЎЗМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши иш фаолияти ана шундай мақсадга қаратилган

Мустақиллик инсонни қадрлаш, эъзозлаш, унинг азиз эканлигини ҳис этиш, миллий туйғуларни ҳимоя қилиш, миллатлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, миллий урф-одат, анъана, маросимларни тиклаш, асраб-авайлаш, Ватанимизнинг озод ва фаровон бўлишига имконият яратди.

Ватанимиз Конституциясида инсон бахтли ва фаровон ҳаёт кечириши, авлодларга муносиб турмуш тарзини шакллантириш шаклу шамойиллари асослаб берилган. Амалдаги қонунчиликда инсон манфаатларини ҳимоя қилишда сиёсий партияларнинг ўрни, жамият ривожланишидаги иштироки, сиёсий партияларнинг устав ва дастурларида Ватан мустақиллигини ҳимоя

қилиш, ички ва ташқи сиёсати ривожини учун муносиб ҳисса қўлиши қайд этилган. Шунингдек, сиёсий партияларни иқтисодий-сиёсий ислохотларни амалга оширишда фаол иштирок этиши, халқ турмуш даражасини яхшилаши, ёш авлод тарбияси учун зарур бўлган

2-бет

ДАСТУР — АМАЛДА

Мамлакатимизда олиб борилаётган кенг кўламли ислохотлар замирида, энг аввало, инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини муносиб таъминлашдек ғоя устувор аҳамият касб этади. Шу нуқтаи назардан, аҳолининг кўп қисми, яъни 64 фоизини ташкил этаётган ёш авлодни ҳам маънан, ҳам жисмонан соғлом бўлиб вояга етиши учун зарур имконият ва шарт-шароитлар яратиш, ҳар томонлама баркамол шахслар этиб шакллантириш давлатимиз сиёсатининг марказида бўлиб келмоқда.

Баркамол авлод — буюк келажак пойдевори

Истиқлол йилларида баркамол авлодни вояга етказиш мақсадида юртимизда амалга оширилган ишларни таҳлил қилар эканмиз, бу борада болалар ва ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган тегишли ҳуқуқий асослар тўла шакллантирилганлигини қайд этиш лозим. Хусусан, ислохотларнинг даст-

лабки давридаёқ вояга етмаганлар ва ёшларни ягона мафкура асосида тарбиялашга хизмат қилувчи эски маъмурий-бўйруқбозлик тизими ва унинг ҳуқуқий асослари тугатилди.

4-бет

ALOQABANK

— ЮКСАКЛИККА ИНТИЛГАНЛАР УЧУН

СИЁСАТ

ЖАРАЁН

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Аввалдан, шуни айтиш зарурки, бу борада мамлакатимизда улкан ишлар амалга оширилди ва оширилмоқда. Лекин, айрим жойларда бу соҳага ҳудди собиқ тузум давридагидек, “қолдиқ принциплари” асосида

нотеатр фаолият юритаётгани йўқ. Тўртқўлдаги “Қирқ қиз” кинотеатри хусусийлаштирилган. Маданият масканининг янги эгаси эса уни учинчи бир одамга пуллаб юрган. Ҳозир кинотеатр биносининг бир қисмида тандир сомса пишириб сотилаётган бўлса, иккинчи томонида “Светлана Люкс” тўй бюроси ва пайнет жойлашган. Хуллас, тадбиркорлар маданият масканидан ниятда “унум-

шундаки, бу ердан алкоголь ичимликлар ва тамаки маҳсулотларини кечаю кундуз топса бўларкан.

Халқ депутатлари туман кенгашида 14 нафар депутатдан иборат ЎзЛиДеП депутатлар гуруҳи мавжуд. Туманга ушбу партия вакили раҳбарлик қилмоқда. Ҳўш, маданият масканларининг тадбиркорлар ва ишбилармонлар томонидан мақсадсиз ишлатилиши, уларнинг

Маданият масканлари тадбиркорлар учун бегонами?

ёндашиш ҳали-ҳамон учраб турганлиги кишини ранжитида. Фикримизнинг исботи сифатида Тўртқўл туманидаги маданий-маиший объектлар-

Халқ депутатлари туман кенгашида 14 нафар депутатдан иборат ЎзЛиДеП депутатлар гуруҳи мавжуд. Туманга ушбу партия вакили раҳбарлик қилмоқда.

нинг бугунги аҳволини таҳлил қилайлик. Туманда 175 минг (2009 йил, 1 октябрь ҳолатидаги маълумот) аҳоли истиқомат қилади. Туманда истиқлол йилларида тарихий аҳамиятга эга меъморий ёдгорликларни асраш, маданият ўчоқларини қуриш ва таъмирлашга эътибор бериб келинди. Лекин, сўнгги вақтларда бу ишларга эътибор сусайди. Масалан, бугунги кунда туманда музей фаолият кўрсатмаяпти. Музей биносини реконструкция қилиш ишлари қўзилиб кетган. Унга тегишли экспонатлар узоқ муддатдан бери туман ҳокимлиги биносида сақланмоқда.

Авваллари туманда нафақат кинотеатрлар, шу билан бирга театр ҳам фаолият кўрсатган. Бугунга келиб бирорта ҳам ки-

латхонага айланган. Мазкур кинотеатрга қарашли ер майдони тўйхона қуриш учун сотиб юборилган.

Тўртқўлдаги учта дам олиш истироҳат боғидан икkitаси сотиб юборилган. Туман марказидаги “Ёшлик” истироҳат боғи эса ҳудди қаровсиз қолган хонадонга ўшаб қолган. Боғ ҳудудида узоқ вақтдан бери ободонлаштириш ишлари олиб борилмаган. Ҳамма ёқни бегона ўтлар ва чиқиндилар қоплаган. Ушбу боғ ҳудудидаги 600 ўринли кинотеатр биноси бузилиб, унинг гиштлари дўкон қуриш учун ишлатилган. Энг ачинарлиси боғда жойлашган кафе ва ошхоналар санитария талабларига жавоб бермайди. Фақат кафе ва ошхоналарнинг бир “ижобий” томони

хароб аҳволи ЎзЛиДеПчиларни наҳотки ташвишга солмас? Албатта, тумандаги бундай аҳвол учун ЎзМТДП вакиллари ҳам масъулиятни ўз бўйниларига олишлари керак. Бирок, партиямиз оддий аъзоларининг туман ҳудудида янги мулк биносини қуриш ташаббуси ҳокимлик томонидан эътиборга олинмади ва қўллаб-қувватланмади.

Мамлакатимизда маънавий

ислохотларга, ёшларнинг ин-

теллектуал салоҳиятини оши-

риш, комил шахс қилиб тарбия-

лашга жуда катта эътибор бе-

рилаётган бир шароитда ай-

рим жойларда юқоридагига ў-

хшаш ҳолатларнинг учраб тур-

ганлиги сиёсий партиялардан ў-

з фаолиятларини янада кучай-

тиришни талаб қилади. Зеро,

жамиятимиз ҳаётида содир бў-

лаётган ўзгариш воқеаларга

сиёсий кучлар ва айниқса,

депутатлар доимо ўзини дахл-

дор деб билиши ҳамда масъу-

лиятни ўз зиммаларига олиш-

лари давр тақозосидир.

Гулбахор УМУРЗОҚОВА, “Milliy tiklanish” мухбирлари

Жиноий даромадларни легаллаштиришга йўл қўйилмайди

Тошкентда жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш билан боғлиқ жиноят ишлари судларда қўрилишининг ўзига хос жиҳатларига бағишланган халқаро конференция бошланди. Мазкур тадбир Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Олий суд ҳузуридаги суд қонунчилигини демократлаштириш ва либераллаштириш ҳамда суд тизими мустақиллигини таъминлаш бўйича тадқиқот маркази ҳамда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Наркотик моддаларни назорат қилиш ва жиноятчиликнинг олдини олиш бошқармасининг Марказий Осиёдаги минтақавий ваколатхонаси ҳамкорлигида ташкил этилди.

Конференцияда истиқлол йилларида Президентимиз Ислам Каримов раҳнамлигида мамлакатимиз суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилган тўб ислохотлар ўзининг юксак самараларини бераётгани алоҳида таъкидланди. Тизимнинг қонунчилик базаси тобора мустаҳкамланаётгани, хусусан, жиноят қонунчилиги босқичма-босқич либераллаштирилаётгани, судларнинг ихтисослаштирилгани, апелляция ва ярашув институтлари амалиётга жорий этилгани, ўлим жазосининг бекор қилинган фуқаролар манфаатига хизмат қилаётгани қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди раисининг ўринбосари Ш.Раҳмонов мамлакатимизда жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бўйича изчил фаолият олиб борилаётганини таъкидлади. Ўзбекистон БМТнинг наркотиклар, жиноятчиликка ҳамда коррупцияга қарши курашишга оид конвенцияларини ратификация қилган. Бу борада миллий қонунчилик асослари яратилган бўлиб, улар халқаро андозаларга тўлиқ мос келади.

2009 йил 22 апрелда қабул қилинган “Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида”ги қонун соҳадаги ишлар самарадорлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Ўзбекистон Республикаси Бош Прокуратураси ҳузуридаги солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти ушбу йўналишда изчил фаолият олиб бормоқда.

Конференцияда жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш билан боғлиқ ишларнинг судда қўрилиши бўйича жаҳон стандартлари ҳақида фикр алмашилди. Бу йўналишдаги халқаро ҳамкорликини мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинади.

Жиноий йўл билан топиладиган даромадлар бутун дунёда барқарор иқтисодий ўсишга тўсқинлик қилади, - дейди БМТнинг Наркотик моддаларни назорат қилиш ва жиноятчиликнинг олдини олиш бошқармасининг Марказий Осиё минтақаси бўйича вакили Масуд Кариммур. - Шу сабабли ҳар бир давлат ўзининг миллий манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида қонунчилик молиявий операцияларга қарши курашиш бўйича комплекс чора-тадбирлар ҳамда жиноий йўл билан орттирилган даромадларни олиб қўйиш юзасидан самарали механизмларни ишлаб чиқиши зарур.

Ўзбекистонда бу йўналишда ибратли ишлар амалга оширилаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Мустаҳкам қонунчилик асоси яратилган, уни ижро этувчи механизм мавжуд. Муҳими, бу борада Ўзбекистон халқаро ҳамкорликини мустаҳкамлашга ва мажбуриятларини бажаришга алоҳида эътибор қаратаётди.

Ўзбекистон, Швейцария, Россия, Украина, Буюк Британия, Нидерландия, АҚШ, Қозоғистон, Туркменистон, Қирғизистон каби давлатлардан вакиллар иштирок этаётган конференцияда соҳада ҳуқуқни қўллаш амалиётининг самарали жиҳатлари ва мавжуд муаммоларни ўрганиш, айни вақтда уларни миллий қонунчилик ва амалиёт билан таққослаш масалаларига эътибор қаратилмоқда.

Норгул АБДУРАИМОВА, ЎЗА мухбири

ЎЗМТДП ТАШКИЛОТЛАРИДА

Маънавий етуклик сари

ЎЗМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши иш фаолияти ана шундай мақсадга қаратилган

(Давоми.
Боши 1-бетда)

шарт-шароитларни яратишда ташаббускор бўлиш, айниқса, келажақ авлод тарбияси учун жавобгарлик масъулиятини ҳис этиш каби устувор вазифалар сиёсий партияларнинг омма орасидаги нуфузи ошишида муҳим восита бўлиб хизмат қилишга алоҳида эътибор қаратилган. Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси Юрт тинчилиги, Ватан равнақи, Халқ фаровонлиги – умуммиллий ғоялар атрофида бутун жамиятни ривожлантиришга асосланган йўлини қўллаб-қувватлаш дастури асосида иш олиб боришни муҳим тамойил қилиб олган. Партия ўз Дастурида геосиёсий воқеаларга миллий манфаатлар нуқтаи назаридан эътибор бериш, миллий давлатчилик асосларини мустаҳкамлаш, демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ҳамда миллий бирдамлик, бағрикенглик, ошқоралик принципларига таянган ҳолда иш юритишга эътибор қаратмоқда. Жойлардаги партия ташкилотлари томонидан ёш авлодга Ватанни севиш, ундан фахрланиш, урф-одатлар, анъаналарга садоқат руҳида қараш, моддий ва маънавий меросимизни мукамал ўрганиш, ёшларга касб ўргатиш, уларни иш билан таъминлаш, жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда буюк сиймолар ҳаётини ёшлар онгига синдириш мақсадида турли хил тадбирлар ўтказилмоқда.

Президентимиз 2009 йил 25 августда Термиз Давлат университетига ташриф буюрганларида Сурхондарё

Партиямиз ташаббуси билан “Термиз оқшоми” газетаси ҳамкорлигида “Сурхондарё – этнографик макон” веб-сайти яратилди. Шунингдек, партиянинг миллий қадриятларни ўрганиш, урф-одатларни тарғиб қилиш мақсадида олиб борган фаолияти натижасида “Сурхондарё – этнографик макон” номи лойиҳаси фан ва технологияларни ривожлантириш қўмитаси грантига сазовор бўлди. 2010-2011 йилларда амалга оширилиши мўлжалланган ушбу лойиҳа қиймати 34 млн. сўмни ташкил этади.

этнографиясига алоҳида ургу бериб, “Сурхондарё – этнографик макон” деб атаган эдилар. Президентимиз таклифмўлоҳазалари, Сурхон воҳасининг ўзига хос урф-одат, анъана ва маросимларидан келиб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасининг чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқилди. Ушбу режа асосида партиямиз ташаббуси билан “Термиз оқшоми” газетаси ҳамкорлигида “Сурхондарё – этнографик макон” веб-сайти яратилди. Шунингдек, партиянинг миллий қадриятларни ўрганиш, урф-одатларни тарғиб қилиш мақсадида олиб борган фаолияти натижасида “Сурхондарё – этнографик макон” номи лойиҳаси фан ва технологияларни ривожлантириш қўмитаси грантига сазовор бўлди. 2010-2011 йилларда амалга оширилиши мўлжалланган ушбу лойиҳа қиймати 34 млн. сўмни ташкил этади.

Партия вилоят кенгаши “Баркамол авлод - келажагимиз” дастури доирасида вояга етмаганлар назоратини таъминлаш юзасидан қатор тадбирлар, давра суҳбатлари уюштирди. Жумладан, партия аъзолари 2010 йил 15 апрелда вилоят ички ишлар бошқармаси билан ҳамкорликда “Ҳуқуқий маданият ва юксак маънавият – порлоқ келажақ пойдевори” мавзусида ўтказилган учрашувда фаол қатнашди. “Баркамол авлод маркази” иқтидорли талабаларни илмий тадқиқот ишларига йўналтириш мақсадида “Истеъдод” клуби ташкил этилди. Ушбу клубга аъзо бўлган 50 нафардан ортиқ талаба ўзларининг 22 та илмий мақоласи билан республика миқёсида ўтказилаётган анжуманларда қатнашиш имконига эга бўлди. Партия аъзолари “Соғлом она - соғлом бола” дастури доирасида тиббиёт ходимлари, университет ҳамда хотин-қизлар қўмитаси билан ҳамкорликда хотин-қизлар ва ёшлар ўртасида “Соғлом турмуш тарзи юзасидан аждроларимиз мероси”, “Оила муқаддас”, “Оилавий қадриятлар” мавзусида қатор тадбирлар ўтказилди.

“Баркамол авлод йили” муносабати билан ёш авлодни миллий қадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш ҳамда унутилаётган қадриятларимизни тиклаш мақсадида 2010 йил 5 май кун

Шеробод туманида “Миллий халқ ўйинлари” ва 28 май кун

Ангор туманида “Баркамол авлод – миллат таянчи” каби мавзуларда миллий ўйинлар фестиваллари ўтказилди. Бундан ташқари Бойсун туманида “Ўзбекистоннинг жаҳон цивилизациясида тугган ўрни ва роли”, Бандихон туманида “Миллий қадриятлар – миллий манфаатларимиз асоси”, Денов туманида “Баркамол авлодни шакллантиришда оила ва аёлларнинг ўрни”, Жарқўрган туманида “Баркамол авлод орзуси”, Кумқўрган туманида “Миллатни юксак маънавият ва тарбия асради, улуғлайди”, Олтинсой туманида “Ёш оилалар келажагимиз гарови”, Шўрчи туманида “Баркамол авлод – келажагимиз пойдевори”, Шеробод туманида “Ёшлар ижтимоий-сиёсий жараёнларнинг фаол иштирокчилари сифатида”, Сариосиё туманида “Ёт ғояларга қарши курашишда миллий ғоянинг аҳамияти”, Музаббот туманида “Хотира абадий, инсон қадри азиздир”, Термиз шаҳрида “Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамиятини барпо этиш устувор мақсадимиздир”, Термиз туманида “Гийҳандлик ва диний экстремизмга қарши курашайлик”, Қизилқум туманида “Наврўз – боқий байрам”, Узун туманида “Баркамол, соғлом авлод – Ўзбекистон пойдевори” каби мавзуларда қўллаб-қувватлаш, оммавий-сиёсий тадбирлар, учрашувлар, конференциялар ўтказилди. “Маҳалла” жағмармаси вилоят, туман ва шаҳар бўлимлари, касаб-ушумаси ташкилотлари билармаси кенгаши, вилоят хотин-қизлар қўмитаси, маънавият тарғибот маркази, “Камолот” ЁИХ, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти ва Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар кенгашлари депутатлари билан биргаликда “Баркамол авлод йили” Давлат дастури доирасида ёшлар, аёллар ҳамда аҳолининг бошқа қатламлари ўртасида маънавий-маърифий, ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимояланишни янада кучайтириш ва спорт-соғломлаштириш ишларини ташкил этиш бўйича 267 та тадбир, учрашув, ўқув-семинарлари ўтказилди. Бундан ташқари жорий йилнинг 21 июнь кун

ЎЗМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши вилоят мутасадди ташкилотлари билан ҳамкорликда “Вилоятнинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришининг устувор йўналишлари ва аҳолининг турмуш фаровонлигини оширишнинг ички имкониятларини аниқлаш” юзасидан дастур тайёрланди. Ушбу дастур вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси йиғилишида тасдиқланиб, туман ва шаҳар кенгашларига ижро учун жўнатилди. Дастурда аҳолини, айниқса, хотин-қизларни фойдала меҳнатга жалб қилиш бўйича банклардан имтиёзли кредитлар олиб бериш эвазига қасанчиликни ривожлантириш, шунингдек, миллий хунармандчилик анъаналарига дахлдор қадимий хунар турларини янада сайқал топтириш мақсадида чекка қишлоқ ҳудудларида “Хунармандлар мактаб”ларини ташкил этиш, касб-хунар коллежи битирувчиларини иш билан таъминлаш мақсадида жойларда “Касблар фестивали”, “Меҳнат ярмаркалари” тадбирларини ташкил этиш белгиланган. Бундан ташқари, Тожикистон алюминий заводида чиқаётган заҳарли газлар туфайли вилоятимизнинг шимолӣ ҳудудлари – Олтинсой, Денов, Сарӣосиё ва Узун туманлари экологиясига жиддий зарар етмоқда. Ана шундай офатларнинг олдини олиш чораларини кўриш юзасидан депутатлар гуруҳлари раҳбарлигида (вилоят, шаҳар, туман депутатлари иштирокида) тушунтириш ишлари, давра суҳбатларини ўтказиш, тақлиф ва муаммоларни вилоят ва республика миқёсидаги анжуманларда муҳокама қилиш ҳамда тегишли тартибда ҳал қилиш чораларини кўриб чиқиш режалаштирилган. Партия депутатлар гуруҳи

аъзоларига жаҳон миқёсида рўй бераётган молиявий-иқтисодий инқирознинг вилоят миқёсидаги ҳолати, репродуктив саломатлик, соғлом авлодни шакллантириш, зарарли одатлардан сақланиш, барча ёшлар, айниқса, қишлоқда истиқомат қилаётган ёшларнинг тиббий маданиятини ошириш, касалликларнинг олдини олиш каби масалаларда соҳа мутахассисларини кенг жалб қилган ҳолда тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтириш асосий вазифа қилиб белгиланди.

ЎЗМТДП Марказий Кенгаши томонидан хотин-қизлар ўртасида 2009 йилдан буюн ўтказилиб келинаётган “Донилик ва ташаббускорлик – сиёсий етакчилик мезони” республика кўрик-танлови бу йил вилоятда кўтариш руҳида ўтди. Кўрик-танловнинг туман ва шаҳар босқичлари 6 майдан 14 майгача ўтказилди. Вилоят босқичи эса 3 июнь кун Маннон Уйғур номидаги вилоят мусиқали театрида бўлиб ўтди. Кўрик-танловнинг вилоят босқичида 14 нафар иштирокчилардан 12 нафари қатнашди. Республика босқичига Шеробод туманидан Гулнора Маждидова иштирок этиш имконини қўлга киритди. Танловнинг республика босқичида вилоятимиз шаънини муносиб ҳимоя қилишга ҳаракат қилган Г.Маждидова “Энг ташаббускор иштирокчи” номинацияси бўйича ғолиб бўлди.

“Баркамол авлод йили” Давлат дастурига оид 42 та, “Аёллар қаноти” 78 та, “Ёшлар қаноти” 103 та, маънавий-маърифий масалалар бўйича 44 та тадбир ўтказилди. ЎЗМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши тобора яқинлашиб келаётган

Энг улуг, энг азиз байрамимиз олтидан ўтказилаётган тадбирларда халқимизни миллий анъаналар руҳида тарбиялаш, мустақиллик моҳияти, жамоатчилик ўртасида партиявий воситалар орқали ижтимоий фикрни шакллантириш, фуқароларнинг манфаат ва эҳтиёжларини ўрганиш, тақлиф ва истаклари асосида янги лойиҳалар тайёрлаш, сайловчилар манфаатларини ҳимоя қилиш каби мақсад ва вазифалар ўртага ташланмоқда, тарғиб-ташвиқ қилинмоқда.

Ўзбекистон мустақиллигининг 19 йиллиги олтидан мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётида фаол иштирок этиш, миллий ўзликини англаш, ватанга садоқат ва муҳаббат туйғусини ёшлар онгига синдириш, уларни интеллектуал ва ижодий салоҳиятини ошириш масалаларига алоҳида эътибор қаратмоқда. Энг улуг, энг азиз байрамимиз олтидан ўтказилаётган тадбирларда халқимизни миллий анъаналар руҳида тарбиялаш, мустақиллик моҳияти, жамоатчилик ўртасида партиявий воситалар орқали ижтимоий фикрни шакллантириш, фуқароларнинг манфаат ва эҳтиёжларини ўрганиш, тақлиф ва истаклари асосида янги лойиҳалар тайёрлаш, сайловчилар манфаатларини ҳимоя қилиш каби мақсад ва вазифалар ўртага ташланмоқда, тарғиб-ташвиқ қилинмоқда.

Сайфулла ТУРСУНОВ, тарих фанлари доктори, профессор, ЎЗМТДП Сурхондарё вилояти кенгаши аъзоси

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ

АНЖУМАН

Ўзбекистон тарихи Давлат музейида Адлия вазирлиги ташаббуси билан ҳудудий адлия органларида "Жамиятда ҳуқуқий маданиятни янада юксалтириш борасида амалга оширилган ишлар ва келажақдаги режалар" мавзусида матбуот анжумани ўтказилди. Унда адлия вазирлиги, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар вакиллари, маҳалла фаоллари, ФХД, нотариат, адвокатура идоралари раҳбарлари, Хадича Сулаймонова номидаги Республика суд экспертиза маркази ва Суд департаментининг шаҳар бошқармаси масъуллари ҳамда ОАВ вакиллари иштирок этди.

Ҳуқуқий маданият уни юксалтириш бугуннинг талаби

Тадбирда таъкидланганидек, ҳисобот даврида Тошкент шаҳар адлия бошқармаси томонидан фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш юзасидан сезиларли ишлар амалга оширилди. Уларнинг бузилган ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини тиклаш борасидаги даъво аризалари қаноатлантирилди. Қонунбузилишларга йўл қўйган мансабдор шахсларни жиноий ва маъмурий жавобгарликка тортиш юзасидан тегишли идораларга тақлифлар киритилиб, жиноий ва маъмурий жазо чоралари кўрилди.

Ийгилишда шунингдек, фуқароларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш йўналишида самарадорлики янада ошириш юзасидан бошқарма томонидан олиб борилаётган тадбирлар ва навбатдаги вазифалар борасидаги ҳисоботлар тингланиб, камчиликларни бартараф этишга қаратилган кўрсатма ва тавсиялар берилди.

Анжуман давомида Ўзбекистон Республикасининг "Суд экспертизаси тўғрисида"ги Қонуннинг барча моддаларига тажрибали мутахассислар томонидан шарҳлар берилиб, журналистларнинг бу борадаги саволларига тўлақонли жавоблар қайтарилди. Маълумки, ҳозирги кунгача мамлакатимизда суд-экспертлик фаолияти асосларини белгилайдиган ягона норматив-ҳуқуқий ҳужжат мавжуд бўлмагани ва суд экспертизасини ҳуқуқий тартибга солиш, асосан, алоҳида турдаги суд ишларини юритиш тўғрисидаги процессуал қонунлар ва идоравий меъёрий ҳужжатлар асосида амалга оширилган. Жумладан, Жиноят-процессуал, Фуқаролик процессуал, Ҳўжалар процессуал кодекслари тегишлиги бўйича алоҳида жараёнларни белгилашга қаратилган бўлиб, уларда, асосан, суд экспертизасини тайинлаш ва ўтказишга оид масалалар тартибга солинган эди. Натигада, суд-экспертлик фаолияти учун муҳим аҳамиятга эга бўлган суд экспертизанинг умумий тушунчалари, суд-экспертлик фаолиятининг принциплари, суд-экспертлик фаолиятининг ташкилий, молиявий, ахборот билан таъминлаш масалалари, экспертнинг ижтимоий статуси ва бошқа муҳим томонлари ҳуқуқий бошқарув доирасидан четда қолган. Қонунчиликдаги бўшлиқларни бартараф этишни кўзда тутиб ҳолда "Суд экспертизаси тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши бу борада муҳим аҳамият касб этиши анжуман иштирокчилари томонидан алоҳида қайд этилди.

Тадбирда мутахассислар жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, фуқароларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасида самарадорлики янада ошириш юзасидан кўрсатма ва тавсиялар беришди.

ЎЗ МУХБИРИМИЗ

(Давоми.
Боши 1-бетда)

ДАСТУР — АМАЛДА

Баркамол авлод — буюк келажақ пойдевори

юқорида қайд этилган кенг қўламли чора-тадбирлар мазмунидан келиб чиқиб, шуни ишонч билан айтиш мумкинки, бугун юртимизда ҳар жиҳатдан баркамол авлодни камол топтириш учун зарур бўлган барча ташкилий-ҳуқуқий, моддий-маънавий шароитлар тўла-тўқис яратилган. "Баркамол авлод йили"да мана шу ишларни юксалтириш, болалар ҳамда ёшлар ҳуқуқ ва манфаатларини тўлақон ҳимоя қилиш ва таъминлаш, уларнинг илмий, ижодий қобилиятларини, рўёбга чиқариш имкониятларини янада кенгайтириш вазифалари қўйилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг жорий йил 27 январдаги қарори билан тасдиқланган "Баркамол авлод йили" Давлат дастури теран маъно-мазмунини ва мақсадларига кўра юқорида тилга олинган чора-тадбирлар билан чамбарчас ва узвий боғланиб кетганини таъкидлаш лозим. "Баркамол авлод йили" дастури ўз қўлами, аҳамияти ва моҳияти билан соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, ёшларнинг ўз ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариши, уларни XXI аср талабларига тўлиқ жавоб берадиган ҳар томонлама ривожланган шахслар этиб вояга етказиш учун зарур шарт-шароитлар ва имкониятларни яратишга қаратилган бўлиб, мамлакатимиз муносиб авлодни ўстиришда муҳим

ўрин тутиши шубҳасиздир.

Давлат дастурининг асосий йўналишлари ҳақида сўз борор экан, унда энг аввало, бу борадаги ҳуқуқий асосларни мустаҳкамлашга қаратилган меъёрий-ҳуқуқий базани таъминлаштириш масаласи катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаш лозим. Унга кўра амалдаги норматив-ҳуқуқий базани инвентаризация қилиш, "Алкоголи инчмликлар ва тамаки тарқатилиши ҳамда 20 ёшга тўлмаган шахслар томонидан алкоголь истеъмол қилиш ва тамаки чекишни чеклаш тўғрисида"ги ва "Вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлиги профилактикаси тўғрисида"ги бошқа бир қатор янги қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш ҳамда амалдаги қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорлари ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг лойиҳаларини ишлаб чиқиш ҳамда қабул қилиш вазифалари белгиланган.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, "Баркамол авлод йили" Давлат дастури вазифаларининг бажарилишида бир қатор давлат органлари ва муассасаларнинг, жамоат ташкилотларининг масъуллиги белгиланган. Бу билан биринчидан, ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ижтимоий ҳаётнинг турли жабҳаларида ифода этишга ҳуқуқий замин яратилса, ик-

кинчидан, мазкур Давлат дастурининг самарали амалга оширилишига ҳам мазкур Давлат дастурини амалга ошириш юзасидан бир қатор тадбирлар бажарилимоқда. Адлия вазирлигига юклатилган вазифаларни ўз вақтида ва сифатли бажарилишини таъминлаш мақсадида дастурининг ҳар бир банди бўйича алоҳида-алоҳида масъул ижрочилар белгиланиб вазирлиқнинг тармоқ дастури ишлаб чиқилган.

Давлат ташкилотлари ва муассасалари билан ҳамкорликда дастурининг биринчи бўлимида белгиланган болалар, ўсмирлар ва ёшларни баркамол этиб вояга етказиш учун зарур ҳуқуқий шартларни таъминлаш юзасидан норматив-ҳуқуқий базани янада таъминлаштириш бўйича тақлифларни ишлаб чиқиш мақсадида амалдаги норматив-ҳуқуқий базани инвентаризация қилиш ишлари амалга оширилди. Шунингдек, вазирлик Ўзбекистон Республикасининг "Алкоголи инчмликлар ва тамаки тарқатилиши ҳамда 20 ёшга тўлмаган шахслар томонидан алкоголь истеъмол қилиш ва тамаки чекишни чеклаш тўғрисида"ги, "Вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлиги профилактикаси тўғрисида"ги, "Рухсат берувчи тартиб-таомиллар тўғрисида"ги Қонун лойиҳаларини ишлаб

чиқишда иштирок этмоқда.

Таъкидлаш лозимки, болалар ва ёшларнинг маънавий оламини юксалтириш, уларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш масаласи юртимизда энг долзарб вазифалардан ҳисобланади. Юртбошимиз таъбири билан айтганда, "Айниқса, ҳозирги мураккаб ва таҳликали замонда миллий ўзлигимиз, азалий қадриятларимизга ёт ва бегона бўлган турли хил хуружлар, ёшларимизнинг онги ва қалбини эгаллашга қаратилган ғаразли интилишлар тобора кучайиб бораётгани барчамизни янада ҳушёр ва огоҳ бўлишга даъват этиши табиийдир". Шу сабабли дастурда ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзи тамойилларини қарор топтириш, уларни гиёҳвандлик, ахлоқсизлик, четдан кириб келаётган ҳар хил зарарли таъсирлардан, "оммавий маданият" ниқоби остидаги таҳдид ва хатарлардан асраш бўйича қатор чора-тадбирлар ўз ифодасини топган. Мазкур соҳадаги ишларни амалга оширишда давлат органлари ва муассасалари билан биргаликда фуқаролик жамиятининг муҳим бўғини бўлган жамоат ташкилотларининг ҳам масъуллиги белгиланган. Бунинг воситасида жамоат ташкилотлари фуқаролар билан бевосита ишлаш имкониятига эга бўлади.

Хулоса қилиб айтганда, "Баркамол авлод йили" Давлат дастурининг самарали амалга оширилишида Юртбошимиз Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 17 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида таъкидланганидек: "Энг аввало, бу борада мавжуд ҳуқуқий ва юридик базани танқидий кўз билан қараб, уларга бугун замон талаб қиладиган тегишли ўзгартриш ва қўшимчалар киритиш, керак бўлса, олдимишга қўйган мақсадларга жавоб берадиган янги ҳуқуқий нормаларни ишлаб чиқиш ва Олий Мажлисимиз томонидан қабул қилиш катта аҳамиятга эга". Шундагина мамлакатимизда баркамол авлодни камол топтириш йўлидаги эзгу ишлар яна бир поғона юқорида кўтарилди, болалар ва ёшларнинг ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом бўлиб ўсишларига, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмайдиган авлоднинг тарбиялини учун зарур ҳуқуқий шароит яратилди.

Акрамжон НЕЪМАТОВ,
Мухторжон МАҲКАМБОВ,
Адлия вазирлиги масъул ходимлари

ОГОҲЛИК

Биз юртимизда янги ҳаёт асосларини барпо этар эканмиз, бир масалага алоҳида эътибор беришимиз лозим. Яъни, коммунистлик мафкура ва унинг ахлоқ нормаларидан воз кечилганидан сўнг жамиятда пайдо бўлган ғоявий бўшлиқдан фойдаланиб, четдан биз учун мутлақо ёт бўлган, маънавий ва ахлоқий тубанлик иллатларини ўз ичига олган "оммавий маданият" ёпирилиб кириб келиши мумкинлигини унутмаслигимиз керак.

Ислам КАРИМОВ

Оммавий маданият

унга қарши мафкуравий иммунитетни шакллантириш — долзарб вазифа

Сўнгги йилларда компьютер воситалари орқали амалга оширилаётган ахборот хуружларининг салбий оқибатларини кўпчилигимиз англаб турибмиз. Компьютер тармоқлари орқали етказилаётган маълумотларнинг аниқ манзилни билиш анча мушкул. Яъни хуружга қарши туришда унинг кимдан ва қаердан келаётганини билиш муҳим, айна шу жиҳат компьютер терроризми деб аталмиш хавфни бартараф этишда қийинчиликлар туғдиради. Чунки бу востита орқали тарқатиладиган ахборот бир зумда нафақат бир давлат доирасида, балки бир қанча мамлакатларга тезкор тарзда тарқалиб кетиши мумкин. Зеро, "оммавий маданият"нинг кўзга кўринмас вируслари ва турли иллатлари жамиятимизда ҳам намоён бўла бошлади. Хусусан, айрим ёш ижрочилар санъатнинг ҳеч қандай талаб ва мезонларига мос келмаган "асар"лар билан чиқаётганлиги, реал ҳақиқатдан йироқ, одамга катта маънавий озиқ бермайдиган

асарлар билан театрлар репертуарларини тўлдириш ҳолатлари ҳам кўзга ташланмоқда. Шунингдек, фарзандларимиз кўпчиная хорижда ишлаб чиқарилган, миллийлигимиздан узоқ бўлган ўйинчоқ ва кўғирчоқларни ўйнаб улғаяётганлиги ҳам ташвишланарлидир.

"Оммавий маданият" дунёвий демократик давлатнинг маънавий-маданий соҳасида сиёсатини шубҳа остига қўяди. Фуқаролар онгда маданий қадриятларни тушуниш бўйича иккилинишларни юзага келтиради. Чунки бу иллат миллий маданият асосларига тескари бўлган ғояларни тарғиб қилади. Бу иллат шахсни жамиятдан ажратиб олишга чатади. Шу боис, ҳар бир инсон, ёшга кўра "оммавий маданият" таҳдидининг маъно-мазмунини чуқур англаб олиши бугунги куннинг муҳим вазифаси бўлиб қолмоқда.

Биз бу борада ҳар куни кўриб, бироқ эътибор бермайдиган хусусан, телевиде-

ние, кино, рекламалардан кўлаб мисоллар келтиришимиз мумкин.

— Энг кичик, бизнинг назаримиздан четда қолаётган буюмлар хавфлидир, дейди психолог Дилфуза Элчиева. — Жумладан, бошқаримизда сотилаётган кийим-кечакларнинг турли хилини ўғил-қизларимизга олиб бераверамиз. Унда қилич ушлаб олган Жумонг каби кино қаҳрамонларининг шафқатсизликлари акс этган суратлар бўладими, ёки ўзимиз тушунайдиган тилдаги ёзувлари эътибор бермаймиз. Бундан ташқари, дафтарлар хошиясидаги ярим яланғоч қизлар, ёки жангарилар руҳиятини уйғотувчи расмларни одатий ҳолдек қабул қилишимиз эртага қимматга тушиши мумкин. Кўзинг тез-тез бундай тасвирларни кўриши мия фаолиятининг ўзгаришига, тақлид қилишга олиб келади.

Шунингдек, "оммавий маданият" ёки миллийликни тарғиб этишда кино санъати ҳам асосий роль ўйнайди. Бугунги кунда юртимизда кино санъатини ривожлантириш, ижод эркинлиги, эстетик йўлларни излашда кенг имкониятлар яратилган. Аммо, "оммавий маданият" тақлидга андоза бермоқда.

— Яқинда мутахассис сифатида бир фильмни кўришга тўғри келди, дейди Республика Маънавият тарғибот маркази Тошкент вилоят бўлими раҳбари Шухрат Насимов. — Хусусий студияда суратга олинган бу фильм менда эътироз уйғотди. "Асар"да тўртта қаҳрамон хорижга дам олишга боради. Сафар олдидан у ёққа борганда пул топиш мақсадида Чорсу бозоридан бир сумка сумак олиб кетишади. Хорижда сумак ўтмагач, уни мушкет деб сотишади. Қараб-сизки, ҳамма хорижликлар сумакка тамаки солиб чекиб юрибди. Бунда биз ўзбекларга хос деб нимани айтмоқчи бўлаяпмиз. Яхши-лаб ўйлаб кўрилмай намоёйш этилган бу воқеалар миллитимиз шаънига пугур етказиб қўймаймизми? Келинг, киноларимиздаги айрим ҳолатларни айтиб ўтай. Ўзгаллик салони негадир ундаги қизлар албатта, ярим

яланғоч ёки аксарият фильмларда ўзимизнинг миллий валютамиз бўла туриб, АҚШ доллари билан муомала қилинади. Эр-хотиннинг ётоғи, шунингдек, иккинчи хотиннинг ҳамма нарсаси борлигига атрофдагиларнинг ҳаваси келиши каби тасвирлардан томошабинга қандай маънавий озуқа бермоқчи бўлаяпти кино ижодкорлари. Ўзбек оилаларда фарзанд ота-онага тик боқмайди. Киноларимизда сца кизининг отасига қилган "хушмуомала"си, ўғилнинг ота-онага беписандлиги, ёш турмушга чиққан қизнинг эри ёнида сигарет чекиб, ароқ ичиши сингари намоёйшларни кўриб, ёшларга етказилаётган маънавий зарар кишини ўйлантирмай қўймайди.

Дарҳақиқат, кино барча бирдек севиб томоша қиладиган санъат тури ҳисобланади. Фильмларда учраётган адабий тилдан четлашган ҳолда шевада сўзлашиш натижасида тил ўз жойибасини йўқотиши, муомала ва кийиниш маданиятига кўпчиная аҳамият берилмаётганлиги, аксарият ҳолларда фильмда бақир-чақирлар биринчи планга чиқиб қолаётганлиги кинонинг савиясини тушириб юбормоқда.

Тезкор глобаллашув жараёнида ёш авлодни маънавий таҳдидлардан, турли ақидалардан, бақир-чақирлар, сохта ғоялардан сақлаб қолиш барчанинг асосий вазифасидир. Ёшларимизнинг интеллектуал салоҳиятини ошириш ва уларни қўлаб-қувватлаш лозим. Ўзимизнинг миллий қадриятларимиз, маданиятимизнинг ҳаётбахш неъмат эканлигини ўқувчи-талабалар онги ва қалбига сингдириш орқали уларда оммавий маданият таъсирига қарши мафкуравий иммунитетни шакллантириш бугунги маънавий-маърифий ишларимизнинг асосий йўналиши сифатида режалаштирилиши, амалга оширилиши ва самарадорлигининг сарҳисоб қилиниши тақозо этилмоқда. Зеро, эртанги кун эгаларини маънан етук бўлишида қайси касб эгаси эканлигидан қатъий назар барча бирдек масъулдир.

"Туркистон-пресс"

МАЪНАВИЯТ

2010 ЙИЛ — БАРКАМОЛ
АВЛОДЙИЛИ

Беғубор орзу- умидлар ижобати

“Ниҳол” мукофотининг
янги соҳиблари
аниқланди

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ёш истеъодлар учун “Ниҳол” мукофотининг таъсис этилгани миллий мусиқа санъатимизни янада рақнақ топтириш, ғоявий-бадий таран асарларни яратиш, ўз услубига эга қобилиятли ижрочиларни аниқлаш, ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш имконини бераётгани бунинг амалдаги ёрқин ифодасидир.

Пойтахтимиздаги «Истиқлол» саройида ушбу мукофотнинг 2010 йилги соҳибларини тантанали тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Унга турли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари вакиллари, санъат илхосмандлари, мусиқа соҳасида изланаётган ёшлар, уларнинг устоз ва мураббийлари, ота-оналари, талаба-ёшлар тақлиф этилди.

Тадбирда Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида мустақил демократик давлат, кучли фуқаролик жамияти барпо этиш, юртимиздаги тинчлик ва оқсоқилликни мустаҳкамлаш, халқимиз фаровонлигини янада оширишдек улғу мақсадлар йўлида олиб борилаётган савий-ҳаракатларда ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, беғубор орзу-умидларига қанот бағишлаш, уларни дунёда ҳеч қимдан кам бўлмаган инсонлар эътиб тарбиялаш масаласига алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

Бу жиҳатлар мусиқа санъатини ривожлантириш орқали ёш иқтидор эгаларини аниқлаш, ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш, янги ижодий марралар сари илҳомлантиришдек эзгу ишларда ҳам аққол намоён бўлмоқда. Юртимизда ўтказилаётган турли фестивал ва танловлар иқтидорли ёшларни аниқлаш, уларнинг ижодини тарғиб ва ташвиқ этиш, фаолиятини янги, янада юксак талаб ва мезонлар асосида ташкил этиш имконини бермоқда.

Ёш истеъодларни кашф этишда давлатимиз раҳбари ташаббуси билан таъсис этилган “Ниҳол” мукофотининг ўрни ва аҳамияти гоят катта.

Ҳар йили ушбу қўриқ-танловнинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри босқичлари юқори савияда, кўтаринки ва байрамона руҳда, аини пайтда қатъий бадий талаб ва мезонлар асосида ўтказилаётгани, унда иштирок этиш истагидаги ёшлар сафи кенгаётгани “Ниҳол” мукофотининг нуфузи ошиб бораётганидан далолатдир. Жумладан, танловнинг жорий йилги туман, шаҳар, вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикасидаги саралаш босқичларида ўн минг нафарга яқин йигит-қиз иштирок этгани бунинг далилидир.

Ушбу мукофот учун ўтказилган танлов эстрада санъати, мусиқа ижрочилиги, мумтоз қўшиқ, опера ижрочилиги, рақс санъати йўналишларида бир неча босқичда ўтказилди. Аини пайтда чекка ҳудудлардаги ёш истеъодларни аниқлашга алоҳида эътибор қаратилиб, жойларда мукофот учун саралаш қўриқ-танловлари кенг жамоатчилик муҳокамаси асосида гоят қизгин ва кўтаринки руҳда ўтди.

2010 йилда “Ниҳол” мукофотида мумтоз қўшиқчилик йўналиши бўйича — Лола Махматдинова, Жанибек Пиязов (Қорақалпоғистон Республикаси), Рўзинон Нурматова (Андижон вилояти), Юлдуз Турдиева (Бухоро вилояти), Сайёра Маматкулова (Фарғона вилояти), эстрада санъати йўналиши бўйича — Малика Эгамбердиева (Наманган вилояти), Мадинабону Мусаева, «Дурдона» гуруҳи (Тошкент шаҳри), опера ижрочилиги бўйича — Маъсумхон Болтабоева, Барнохон Исмаилов (Тошкент шаҳри), рақс санъати йўналиши бўйича Нигина Шорахметова (Тошкент шаҳри), Дилноза Ортиқова (Хоразм вилояти) лойиқ топилди.

— Юртимизда ёшларнинг жаҳон андозалари даражасида билим олиши, юксак маънавиятли инсон бўлиб вояга етиши, ўз қобилияти ва иқтидорини кенг намоён этиши учун барча шароит яратилган, — дейди “Ниҳол” мукофоти совриндори, Бирдақ номидаги Қорақалпоқ Давлат университетининг мусиқа факультети талабаси Лола Махматдинова. — Биз, ёшлар бундай имкониятларга муносиб бўлмоғимиз, ўз ичидимиз, меҳнатимиз билан мустақиллигимизни мустаҳкамлашга, унинг саодатли неъматларини кўз қорачигидек асраб-авайлашга муносиб ҳисса қўшмоғимиз даркор.

Тадбирда совриндорларга мукофотлар тантанали тарзда топширилди.

Санъат усталари ва ижрочи ёшлар иштирокида концерт дастури намойиш этилди.

Тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Орипов иштирок этди.

Назokat УСМОНОВА,
Ўза мухбири

...Пойтахтимиздаги дўконлардан бирида икки аёл чўғдай товланиб турган гиламга махлиё бўлиб сўради:

— Анови Эрон гилами неча пул?
— Бу Эрон гилами эмас, — хотиржам жавоб қилди сотувчи. — Ўзимизнинг махсулот. Хивада тўқилган.

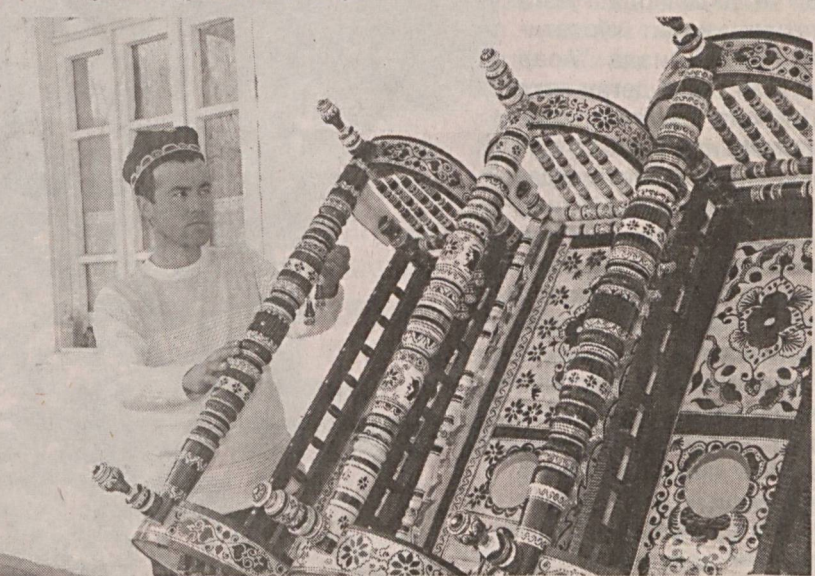
Харидорлар ҳайратини яширолмади:
— Ростданми?! Мана буниси-чи?
— Буям ўзимизники. Самарқанд гилами...

Ҳа, рост. Мустақилликка эришганимиздан сўнг, юртимиздаги маънавий тикланиш жараёнида халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати ҳам ўзининг янги даврига қадам қўйди. Миллий хунармандчилик истиқлол туфайли кенг қулоч ёзди, усталар кадр топди. Хунарманд фаол ишлаб чиқарувчи, тадбиркорга айланди. Ўзи яратган махсулотни эмин-эркин сотиш, кўрғазмаларда намойиш этиш имкониятига эга бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг 1997 йил 31 мартда қабул қилинган “Халқ бадий хунармандчиликлари ва амалий санъатини янада ривожлантиришни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-

дий ёрдам кўрсатилди.

Уюшмада фаол изланиш олиб бораётган усталар собиқ тузум даврида турли чеклов ва таъйиққа учраган миллий хунармандчилик анъаналарини истиқлолга шукрона айтиб, ижод завоқ билан давом эттирмоқда. Ўзбек усталари Шарқ миниатюрасининг қоғоз, мато, чарм, тери, шойи ҳамда ёғоч буюмлар, хунармандчиликнинг қулоччилик, ёғоч ўймакорлиги, ганч ўймакорлиги, мисгарлик, миллий каштачилик, қандакорлик, заргарлик, тоштарошлик, сандиқсозлик, бешикчилик, тўқима, чинни буюмлар ишлаш, ип ва шойи матолар тўқиш, лақли миниатюра сингари турларини

тадбирлари тўғрисида”ги Фармонида мувофиқ ташкил этилган “Хунарманд” уюшмаси халқ амалий санъатининг асрий анъаналари асосида фаолият кўрсатаётган мустақиллик, халқ усталари ва хунармандларнинг ўз атрофига бирлаштирди.

Президентимизнинг жорий йил 30 мартда қабул қилинган “Халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатини ривожлантиришни янада қўллаб-қувватлаш тўғрисида”ги Фармонида кўра, уй шароитида халқ хунармандчилиги ва амалий санъат буюмларини ишлаб чиқараётган “Хунарманд” уюшмаси аъзолари учун солиқ имтиёзи 2012 йилнинг 1 апрелигача узайтирилди.

Буларнинг барчаси юртимизда хунармандчиликни ривожлантириш ва ёш авлод қалбида миллий қадриятларимизга ҳурмат, садоқат туғилуларини мустаҳкамлаш йўлида давлатимиз томонидан кўрсатилаётган юксак эътиборнинг амалий ифодасидир.

“Хунарманд” уюшмасининг аъзолари 1997 йили 700 нафарни ташкил этган бўлса, бугун улар 20740 нафардан ортиди. 2009 йили 50,4 миллиард сўмлик халқ амалий санъати ва миллий хунармандчилик махсулотлари ишлаб чиқарилди. Ўша йили юртимизда 197 «Уста-шогирд» мактаби ташкил этилиб, 1126 нафар ёшлар хунар ўрганишга жалб қилинди. Шунингдек, қасаначилик бўйича 458 та янги иш ўрни яратилди. Ёш хунармандларга ўз фаолиятини такомиллаштириши учун 36,3 миллион сўмлик мод-

янада тараққий этишига қамарбаста бўлмоқда.

Марғилонлик хунармандлар энг қадимий матоларимиздан банорас ва адрасни унутилаётган “қудин” усулида ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Буюк Соҳибқирон бобомиз Амир Темур давридаги сипоҳлар кенг ишлатган гиламлар фарғоналик усталар томонидан тикланди. Бойсулик хунармандлар қадимий гўжари бўғжама, ироқи дўппиларни яна халқимизга қайтарди. Бухоролик зардўзларнинг фаол излаишлари натижасида, шакардўзи, чашми булбул, ситидўзи усуллари тагин кенг қулоч ёзди.

Ганч ўймакорлигида тоқчалар териш, панжаралар ясаш, мукарнас ва ироқи шарафалар, қандиллар, часпак ва кирма кiritиш усуллари қайта тикланди. Заргарликнинг филигрань, қуйма, иссиқ эмал ва босма турлари ривож топди.

Самарқандлик хунарманд Холмамат Исмаилов ўрта асрларда ишлатилган, бир томонидан пилик учун чўзинчоқ бурунчаси бўлган ёғичроқлар ва сиёҳдонларни қайта тиклади. Мисгар Меҳриддин Ҳайитов эса қадимий санъати ва миллий хунармандчилик махсулотлари ишлаб чиқаришда. Ўша йили юртимизда 197 «Уста-шогирд» мактаби ташкил этилиб, 1126 нафар ёшлар хунар ўрганишга жалб қилинди. Шунингдек, қасаначилик бўйича 458 та янги иш ўрни яратилди. Ёш хунармандларга ўз фаолиятини такомиллаштириши учун 36,3 миллион сўмлик мод-

Уста Шариф Азимов II-III асрларга хос, Қушон давлати даврида қўлланилган қулоччилик буюмларини ясаш, уларга ранг ва безак бериш усулини қайта тиклаб, қирққа яқин асар яратди.

Хоразмда мисгарлик, Марғилонда чиггарлик, Наманганда попопчилик, жундан рўмол

ВАТАНИМИЗ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 19 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Хунармандлар эъзоз топган юрт

тўқиш, оқ ироқи дўппилар тиқиш санъати тараққий этаётир.

Энг асосийси, усталаримиз ясаётган буюмларда миллий тафаккур махсули бўлган ўзбек амалий безак санъати яна ўз инъикосини топмоқда. Шарқона безакдорлик, тасвирларнинг шартлилиги ва ўзига хос ранглар мутаносиблигидаги илонизи, тўлқинсимон, кесма чиқиқли, халқасимон, ислимий нақшлар ҳамда жонивору ўсимликлар тасвири халқимизнинг ҳаёт, борлик, коинот ҳақидаги қарашларининг ифодасидир.

Ўзбек амалий безак санъатининг образ ечими, шакли ва ижро усули ўз даврининг энг юксак хунармандчилик анъаналарини бойитиш асосида заминимизда ўзига хос бадий мактаб шаклланишидан дарак беради. Юнон, ҳинд анъаналари ва ислом дини эстетикаси таъсирида қандакорлик буюмларида ҳаётий лавҳалар, эпик ва афсонавий мазмун, заргарлик санъатида эзгу тиллақлар битилган ёзув, қулоччиликда мифологик қарашларни ифодалаш анъанаси шаклланди.

Бугун мазкур миллий анъаналар муносиб давом этаётир.

...Пойтахтимиздаги Абулқосим мадрасаси ҳужраларида «Хунарманд» уюшмасининг 30 нафардан ортиқ устаси ўз кўрғазмасини ташкил этган. Юртимизга таъриф буюрган хорижлик меҳмонлар мадрасадаги ёғоч ўймакорлиги, қандакорлик, лақли миниатюра каби миллий санъат намуналарини кўздан кечириди, харид қилади.

Хива туманидаги “Анъанавий гилам тўқиш ва табиий ранг бўяшини ўқитиш маркази” 2003 йили ЮНЕСКОнинг гранти асосида ташкил этилган. Марказда XIV-XV асрларда кенг қўлланилган ипак гиламлар қайта тикланиб, тўқилмоқда.

— Ипак гиламларни тўқишда тўлиқ табиий ранглардан фойдаланамиз, — дейди марказнинг бош устаси Мадрид Маткаримов. — Бўёқларни асосан ёнғоқ пўсти, анор пўчоғи, рўян илди-зидан оламиз. Тасвирлар эса Камолиддин Бехзоднинг миниатюра мактабига асосланиди. Хоразм амалий безак санъатида кўпинча тугалланмайдиган айла-

на ва тўлқинсимон нақшлар етакчилик қилади. Махсулотларимизни хорижликлар катта қизиқиш билан харид қилмоқда.

Фасихиддин Дадамухамедов 30 йилдан буён заргарлик билан шуғулланади. У 1998 йили давлатимиз раҳбарининг фармони-га биноан “Ўзбекистон Республикаси халқ устаси” фахрий ун-вони билан тақдирланган.

Уста ўз асарлари билан Россия, Германия, Франция, Япония, АҚШ каби мамлакатлардаги энг нуфузли кўрғазмалар ва фестивалларда иштирок этган. Заргар ясаган кўлаб зирак, узук, билакузук, зебигардон, тиллақош каби санъат асарлари дунёнинг энг машҳур музейлари ва шахсий коллекцияларни безаб турибди.

— Собиқ тузум даврида заргарлик санъати жўн санаатга айлан-тирилган эди, — дейди Фаси-

хиддин Дадамухамедов. — Заводда ишлаб чиқарилган тақинчоқлар техника махсули эди, холос. Миллий заргарлик санъати эса қалб кўридан, дид ҳосиласидан, тафаккур қувватидан яралади. Ҳар бир заргар ўз асарига миллий қарашларни сингдиради. Чунки ижодкор, барибир, ғояни, асосни ўз халқининг умуммиллий қарашларидан олади.

Устанинг «Уч оёқ» исирғаси мельхиор (мис, никель, хром), феруза ва маржондан ясалган. Исирга шакли аёл қомаги, ижро усули ўсимликсимон нақшлардан иборат. Образ ечимига кўра, исирғадаги икки кичик шокила жисмоний ва ақлий етуқликни, марказдаги йирик шокила маънавий қомилликни, унинг ўртасидаги феруза тош инсон ботинидаги иймон ва виждонни англатади. Заргар баркамоллик феноменини ана шундай услуб ва образлар воситасида ифодалаган.

Ҳа, мамлакатимизда халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати вакиллари давлатимиз томонидан берилаётган улкан имконият ва яратилган шарт-шароитдан илҳом олиб, завқ билан меҳнат қилмоқда. Миллий хунармандчиликка эътибор — миллатимизга, анъаналаримиз ва ўзгичимизга эътибордир. Бугун халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати-га кўрсатилаётган бундай юксак эътибор миллатимиз номи-ни бутун жаҳон узра шарафлашга хизмат қилмоқда.

Умид ЁҚУБОВ,
Ўза шарҳловчиси

ҚАРОР ВА ИЖРО

Музей — тарбия маскани

Музей инсон маънавий олами-ни бойитиш ва унда миллий гурур ҳиссини уйғотишга хизмат қилувчи маърифат ўчоқларидандир. Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 12 апрелда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг «Музейлар тўғрисида»ги Қонунини рўйбга чиқариш учун зарур бўлган норматив ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш ҳақида»ги қарори мазкур маърифат масканлари фаолиятини янада такомиллаштиришда дастуриламал бўлаётир.

Фарғона вилоятида бугунги кунда 15 давлат, 29 жамоат музейи фаолият кўрсатмоқда. Улардаги ноёб буюм ва осори-атиқалар ёш авлод онгини моддий-ақлий далиллар асосида шакллантириш, тафаккурини ривожлантиришда, ўзлигини англашда, давлатчилигимиз тарихи илдизларини янада чуқур ўрганишда муҳим ўрин тутмоқда.

Ҳар йили вилоят музейларида ўрта ҳисобда қирқдан зиёд маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиш ва уларга ёшларни кенг жалб қилиш яхши анъанага айланган.

Музейлар жамоалари вилоятдаги олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ҳамда мактаблар билан ҳамкорликда ишлашга алоҳида эътибор қарат-

моқда. Хусусан, «Баркамол авлод йили» Давлат дастури доирасида таълим муассасалари ва вилоят музейлари ўртасида ҳамкорликка доир элликдан зиёд шартнома тузилган. Унга кўра, музейларда ҳар ойнинг сўнгги жумаси ўқувчи-ёшлар учун “очиқ эшиклар куни” деб эълон қилинган.

Ҳа, мамлакатимизда ёшлар маънавиятини юксалтиришга қаратилаётган кенг қамровли чора-тадбирлар ўз самарасини бермоқда. Бунинг ёшларимизнинг музейларга қизиқиши ва интилиши ошаётгани мисолида ҳам кўриш мумкин. 2005 йилда Фарғона вилояти музейларига келган ёшлар сони 40 минг 800 нафардан зиёдни ташкил этган бўлса, жорий йилнинг биринчи ярмидаёқ бу кўрсаткич 43 минг 300 нафардан ошиб кетди. Ёшлар асосан Фарғона вилояти ва Қўқон шаҳар ўлкашунослик музейлари ҳамда Марғилон шаҳар тарих музейида бўлиб, мозийдан сўзлов-

чи бетақдор экспонатлар, аждодларимизнинг бой маданий-маънавий мероси билан яқиндан танишдилар.

— Музейлар муайян давр тарихи ҳақида аниқ маълумотларни ўзида муҳассам этган табарруқ даргоҳлардир, — дейди Фарғона вилояти ўлкашунослик музейи директори Баҳодир Ҳошимов. — Унда бўлган киши экспонатлар орқали бевосита ўтмишга саёҳат қилади. Тарих эса, Юртбошимиз таъбири билан айтганда, ўзгичимизни англаш йўлидаги буюк манба ҳисобланади. Ёшларимизни музейларга кўпроқ қизиқтириб, улар ўртасида маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини оширишга қаратилган тадбирларни изчил олиб бормоқдамиз. Аини кунларда энг улғу, энг азиз байрам — мустақиллигимизнинг 19 йиллиги арафасида истиқлол йилларида юртимизда амалга оширилган улкан ўзгаришлар ҳақида ҳикоя қилувчи кўрғазма ташкил этдик. Шу билан бирга ёшлар ўртасида “Бу муқаддас Ватанда азиздир инсон” эзгу ғоясининг мазмун-моҳиятини очиб беришга йўналтирилган давра суҳбатлари, тарихчи олимлар билан учрашувлар ўтказмоқдамиз. Музейимизда «Ёш ўлкашунос», «Ёш саёҳатчи» ва «Ёш тарихчи» тўғрақлари очилган бўлиб, уларга қарийб етмиш нафар ўғил-қиз жалб қилинган.

Самимий инсон, меҳрибон мураббий

Академик Мурод Шарифхўжаев мустақил-ликка миллатнинг сиёсий ва иқтисодий салоҳиятини, ақлий заковатни намоён қилиш имкони деб қарарди. Мустабид тузум халқимиз бошига солган кулфатларга бевосита гувоҳ, наинки гувоҳ ўзи ҳам унинг ситамини тотиб кўрган инсон сифатида истиқлолимизни ҳар томонлама мустаҳкамлаш, ёшларни Ватанга садоқат, мустақиллик моҳиятини теран англовчи, юрт тақдири учун жавобгар шахс сифатида тарбиялашга алоҳида эътибор қаратди. Биз — шоғрид-ларию маслакдошларини ҳам, энг аввало, шунга даъват этди.

Нарзулла ШОДИЕВ,
профессор

Устоз билан илмий-ижодий ҳамкорлигимиз каминанинг 1999 йил нашр қилинган “Ўзбекистон миллий Тикла-ниш босқичида” китоби қўлёзмаси муҳокамасидан бошланган эди. Муҳокамада сўзга чиқиб “Ақл билан яшай-диган замон келди. Ҳамма нарсаси ҳаққимиз бор, эҳти-мол, бироқ миллатнинг энди ақлсиз бўлишига ҳаққи йўқ. Чунки миллат — ақлий танла-ниш, ақлий тараққиёт, интел-лектуал камолот ҳосиласи! Тақдирнинг ёзилмаган ушбу қонунияти китобнинг бош ғояси — лейтмотивиға айла-ниши зарур”, деган маслаҳат берган эдилар. Мен китобни “Ўзбекистон миллий Ўйғониш босқичида”, деб номлаган эдим. Домла эса “Ўзбек Амир Темури бобомиз салтанати ўлароқ миллий ўйғониш бўлган эди. Истиқлол ўлароқ, ўзбек миллат сифатида ўзли-гини янгидан тиклашга ки-ришди. Шу сабаб китоб но-мида Ўйғониш сифати ўрни-га Тикланиш атамасини қўллаш ҳам тарихий хотира-ға, ҳам тарихий ҳақиқатга тўғри келади”, деб ўз фикр-ларини баён қилдилар.

— Миллий ўйғонишларимиз тарихи каби миллий тиклани-шимиздек энг янги тарихимиз-ни шахсий тақдир сифатида қабул қилсакми, дея мушо-ҳадларига яқун ясаган эдилар домла, — мамлакатимиз ри-вож топади, дунё ҳамжамияти-дан муносиб ўрин эгаллашмиз, халқ сифатида янада жипсла-шамиз. Миллатнинг миллат эканлиги ана шу муқобили йўқ

талаб — қонуният билан мезон-ланади.

Истиқлол домлани теран му-тафаккирга айлантирди. Унинг ҳаёти, шахсий қисмати каби олимлик мартабаси ҳам икки босқичга бўлинди. Истиқлол-нинг асрга татиғулик йиллари домла истеъдодининг фавку-лодда янги сифат ва моҳият қирраларини кашф этди, том маънода академик алломага айлантирди. Истиқлолнинг му-заффар одимлари туфайли дом-ла илмий-публицистик соҳада сермахсул ижод қилди. Шу йил-ларда унинг давлатимиз раҳба-ри Исроҳ Каримов раҳнамоли-гида амалга оширилган кенг миқёсли ислохотлар моҳияти, миллий иқтисодиётнинг шакл-ланиш жараёнлари, миллий истиқлол ғояси ва мафкураси ҳамда мамлакатимизнинг жа-ҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллаши босқичлари ҳу-сусидаги ўнға яқин китоблари нашр қилинди.

Ушбу асарларда амалга оширилган ва оширилаётган ислохотлар марказида инсон ва унинг манфаати турганли-ги, мустақиллик энг аввало эркин яшаш ҳуқуқи эканлиги, истиқлолнинг энг олий мақса-ди эса халқимиз қадри ва иза-затини юксакликларга кўта-ришдек эзгу ғояга асослан-ганлиги ҳаётий мисоллар ор-қали очиб берилди.

Домла мамлакатимизда Пре-зидентимиз ташаббуси билан босқичма-босқич амалга оши-рилаётган сиёсий ислохотлар, ҳусусан, бош Қомусимиз бўлган Конституциямизни қабул қилиниши жараёни, мил-

лий сайлов қонунчилигимиз ва икки палатали парламент ву-жудга келишининг ҳуқуқий асослари, шунингдек, фуқаро-лик жамиятини шакллантириш мезонлари ҳусусида ҳам бир талай илмий-оммабоп рисола-лар ёзди. Айниқса, ҳуқуқий де-мократик давлат қуриш, фуқа-ролик жамиятини шаклланти-ришда Ўзбекистоннинг ўзига хос йўли, сиёсати ва стратегия-си ҳақида чуқур илмий асос-ланган қарашларни илгари сур-ган китоблари кенг жамоатчи-ликка манзур бўлди.

М.Шарифхўжаев узок йиллар талабаю аспирантларга сабоқ бериб, энг аввало, ўзини му-раббий деб билгани учун Пре-зидентимиз ташаббуси билан қабул қилиниб, ҳаётга татбиқ этилган Кадрлар тайёрлаш Мил-лий дастури ва “Таълим тўғри-сида”ги Қонун ижросини таъ-минлаш, унинг моҳият ва мақса-дини тарғиб қилиш ва тушунти-ришда алоҳида ибрат кўрсатди. Домла бу дастурни миллатнинг қаноти деб билар ва уни дунёда ўхшаши ҳам, тенги ҳам йўқ ҳуж-жат деб ҳисобларди. Бугун ус-тозининг қай бир асарини варақ-ламамиз ёки у кишининг турли давра ва тадбирлардаги маъру-заларини эсга олмам — ҳамма-сида таълим соҳасидаги исло-хотларга алоҳида ургу берган-ликларига гувоҳ бўласиз. Бу фуқаро, шахс ва олим сифатида домланинг таълим-тарбия иши-га нақадар катта аҳамият бер-ганлиги, уни ҳаётининг бош мақ-сади деб билганлигини кўрса-тиб турибди.

Домлани яқиндан таниган-лар у кишини нияҳотда сами-мий, камтарин ва меҳрибон инсон бўлганлигини алоҳида эътироф этишади. Домла ма-қола ва китоблари қўлёзмала-рини таҳририят ёки нашриёт-ларга ҳеч қачон шоғирдлари орқали бериб юбормасдилар. У киши катта-кичик даргоҳ-ларга шахсан ўзлари келиб, журналист ва муҳаррирлар билан суҳбатлашиб, қўлёзма-ларини бериб кетардилар.

Устоз қаерда ва қайси лава-зимда ишлагани ҳалол, фи-ғийда ва тўғриси ўзини сифа-тида доимо одамлар ва жамият манфаатини биринчи ўринга қўярдилар. Одамларга доимо яхшилик қилишга шошиб яшар-дилар. Домладан салмоқли ил-мий, маънавий мерос, ибрат бўларли умр ва унутилмас ин-соний фазилатлар қолди.

ЖАРАЁН

АВГУСТ — ҲОСИЛ ОЙИ

Деҳқонларимиз август ойи пахта ҳосилига ҳосил қўшадиган мав-сум эканлигини жуда яхши билишади. Шу боис улар ўз даласида ғўзани агротехника қоидалари асосида парвариш қилиш билан банд. Ангор туманида ҳам деҳқонлар ана шу қоидага амал қилишмоқда. Биз улар билан юзма-юз учрашиш ниятида тумандаги Тўрабой Эшалиев фермер хўжалигида бўлдик. Фермер хўжалиги туманда энг намунали саналаркан.

Асад суви — асал суви

Алишер РАҲМОНОВ,
“Milliy tiklanish”
мухбири

Хўжалик аъзолари айна пайтда 27 гектарлик пахта майдонида меҳнат қилишапти. Деҳқонларни ўтган йилги кайфият ҳали тарқ этган эмас. Меҳнатлари салмоғидан завқланиб иш-лашапти. Эрта баҳордаёқ экилган “Бухоро-102” навли чигит яхши парвариш қилин-ди. Бугун далаларда ғўзага агротехник хизмат кўрсати-лаяпти. Халқимизда “Асад суви - асал суви” деган нақл бор. Шу боис, деҳқонлар пах-та парваришида шарбат усу-лидан кенг фойдаланмоқда-лар. Бу усул ўз навбатида ҳосилдорлик салмоғини ошириш учун асосий омил бўлаяпти. Пахта даласида ҳозир 18 нафар аъзо иш би-лан банд. Албатта, ишнинг олға силжишида саркорлик муҳим рол ўйнайди. Тўрабой Эшалиев фермер хўжалиги-га раислик қилаётганига 15 йил бўлибди.

- 27 гектар майдонда пар-вариш қилинаётган пахта-миз шу пайтгача тўрт маро-таба сувланди. Ўтган ойда чеканка ишларини тугатдик. Таъкидлашимиз жоизки, парвариш даври-да агротехник қоидалар билан бирга, шар-бат усулидан ҳам кенг фойдаланилди. Шу-нингдек, ғўза қуртига қарши биолобатори-я усуллари ҳам қўлланилди. Эндиликда тўпланган ҳосилни сақлаш учун ҳаракат қилияпти, - дейди фермер хўжалиги раиси Тўрабой Эшалиев.

Ғўзалар яхши парвариш қилингани шундоқ кўриниб турибди. Шу ўринда фермер хўжали-гининг фаол, жонқуяр аъзоларининг бемин-нат хизматларини алоҳида эътироф этиш ло-зим. Механизатор Рўзбой Ҳайиталиев, сув-чилардан Каромат Жўраев, Йўлдош Эшали-ев, Шухрат Мирсаидовнинг ҳосил тўплашда муносиб ҳиссаси бор.

Фермер хўжалиги шийпонига яқинлаш-ганимизда, кўзимиз сархил меваларга буркан-ган боғга тушди. Боғ шийпонга ўзгача фойз

киритиб турибди. Ундан олинадиган ноз-неъматлар хўжалик ишчилари дастурхониға қўйилмоқда. Шийпонда ҳар кун иссиқ овқат тайёрланади, дам олиш хоналари ҳам бор. Мухими, ишчилар меҳнатига яраша вақти-вақти билан рағбатлантирилмоқда.

Ҳар бир фермер тўпланган ҳосилни ўз кучи билан йиғиштириб олишга ҳаракат қилади. Фермер хўжалиги жорий йилда давлатга 92 тонна пахта топширишни режалаштирган. Унинг асосий қисми уруғликка мўлжалланган. Кузги мавсумга тайёргарлик ишлари аллақачон бошлаб юборилиб, мавжуд техникалар мавсумга тайёрланмоқда.

Интилиб яшаган бахт топади, деганлари-дек, фермер хўжалиги фаолияти билан бево-сита танишиб, пахта далаларини кўздан ке-чириб, бу гап ҳақ эканлигиға яна бир қарра амин бўлдик.

ТАДБИР

Тиббий маданиятни юксалтириш йўлида

Собир Раҳимов ту-ман “Гузарбоши” ма-ҳалласида бир гуруҳ ёшлар иштирокида “Биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш” мав-зуида тадбир бўлиб ўтди.

Мазкур тадбир “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати Собир Раҳимов туман бўлими кенгаши томонидан ўтказиб келинаётган “Ёни “Камолот” билан” лойиҳасининг йўна-лишларидан биридир.

Тошкент Тиббиёт академияси талабалари ҳамкорлигида бўлиб ўтаётган лойиҳада ёшлар фаол ишти-рок этиб, ўзларининг соҳаға оид саволлари билан муро-жаат этишмоқда.

Ушбу йўналишдан кўзлан-ган асосий мақсад ёшларнинг дунёқаролини шаклланти-риш, турли хил фавқулодда ҳолат, қутилмаган вазиятлар-га тушганда ўзини йўқотиб қўймасликлари, уларни биринчи тез тиббий ёрдам кўрсатишга тайёрлаб бориш-дан иборат.

Албатта бунда талабалар-дан ўз соҳаларини яхши билиш билан бирга педаго-гик маҳорат ҳам талаб қилинмоқда. Дарсларда иштирок этган маҳалла ёшлари танага турли жаро-ҳатлар етганда, қутилмаган ноқулай шароитларда, табиий офатлар пайтида қандай йўл тутиш кераклиги ҳамда қандай биринчи тиббий ёрдам кўрсатилиши-ни билиб олдилар.

Суҳбат жараёнида ўз билими ва иқтидорини тўла намоён этган, фаол ёшларга ташкилотчиларнинг эсдалик совғалари топширилди.

КИНФИР ИШНИНГ ҚИЙИГИ...

Сохта “диншунослар”

етти ойда уч мингдан зиёд диний адабиётларнинг ноқонуний олиб ўтилишига чек қўйилди

Ўзбекистон Республикасининг “Виждон эркилиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги Қону-нининг 19-моддасида чет элда нашр этилган диний адабиёт-ларни олиб келиш ва тарқатиш, уларнинг мазмуни қонун ҳужжат-ларида белгиланган тартибда экспертизадан ўтказилганидан кейингина амалга оширилиши таъкидлаб ўтилган. Аммо, айрим шахсларнинг мазкур тартибларга риоя қилмай, турли диний маз-мундаги адабиётларни ноқонуний равишда республикамизга олиб киришга ундаётган сабаб нима-да? Диний билимларни эгаллаш-га бўлган қизиқишми ёки қандай-дир моддий манфаатдорлики?

“Москва-Самарқанд” йўналиши бўйича парвозини яқунлаган Б.Джўраевнинг қўл юклари бож-хона назоратидан ўтказилганда, уларнинг орасидан 9 дон турли форматдаги дисклар яширилган-лиги аён бўлди. Божхона баённо-масида ҳам, оғзаки сўров пайти-да ҳам маълум қилинмаган бу дисклар турли диний маърузалар ва фильмларни ўз ичига олган экан.

Тошкент вилоятининг “Навоий” божхона комплекси орқали қўшни давлатдан кириб келаётган фуқа-ро В.Павловнинг безовталаниши божхоначилар диққатини тортди. Шубҳалар эса божхона кўриги чоғида ўз ибботини толди. Қонунбузар 4 турдаги 7 дон

диний адабиётларни юртимизга яширинча олиб киришни кўзла-ган экан. Шунингдек, яна бир тоифа шахсларнинг келиб чиқи-ши, дини ва эътиқодиға қарши бориб, ўзга дин таълимотни тарғиб қилишга хизмат қилувчи адабиётларни яширинча олиб киришга уринаётганини қандай изоҳлаш мумкин? Масалан, дунё бўйлаб миссионерлик ҳаракатла-риға катта эътибор ва миллион-миллион маблағ ажратувчи “Иегово шоҳидлари” диний оқимига айримлар мўмай даро-мад илинжида “кириб” қолаётган бўлса ажаб эмас.

Тошкент вилояти божхоначи-лари томонидан фуқаро И.Ба-тыршин айна шу диний оқимға мансуб адабиётларни яширин равишда юртимизга олиб ки-ришга уринган пайтда тўхтатиб қолинди. Аниқланишича, рус тилида чоп этилган 9 турдаги адабиётларнинг жами сони 29 тани ташкил қилар экан. Ҳозирда ушбу ҳолатлар юзасидан суриш-тирув ишлари олиб борилмоқда.

Рақамларға мурожаат қилсак, республикамиз божхоначилари томонидан жорий йилнинг ўтган 7 ойи давомида аниқланган 108 та қонунбузарлик ҳолатида 3300 донга яқин диний адабиётлар-нинг ноқонуний олиб ўтилишиға чек қўйилган.

Давлат божхона кўмитаси Матбуот хизмати

“АГРОБАНК” ОЧИҚ АЗИЗДОРЛИК ТИЖОРАТ БАҒИШИ

барча юртдошларимизни яқинлашиб келаётган энг улуг ва энг азиз байрамимиз - мамлакатимиз Мустақиллиги куни билан самимий муборақбод этади!

Истиқлол йўлларимизни нурафшон, дилларимизни мунаввар этгани, Ватанимизга эрк, халқимизга фаровонлик ато қилгани абадий бўлсин!

Шодиёна муносабати билан Ўзбекистон халқини табриклаб, «Агробанк» қуйидаги банк хизмат турларини тақлиф этади:

● **ПЛАСТИК КАРТОЧКА** — замонавий ва ишончли тўлов воситаси!

● **VISA CARD** — дунё бўйлаб молиявий эркинлик!

● **ПУЛ ЎТКАЗМАЛАРИ** — тез, оддий ва ишончли!

● **ДЕПОЗИТ КАТАКЧАЛАР** — қимматли бойликларингизнинг кафолатли сақланиши

● **ПУЛ ОМОНАТЛАРИ** — даромадингизни кўпайтиришнинг ишончли усули!

“АГРОБАНК” - ЮРТ ОБОДЛИГИ ВА ЯРАТУВЧАНЛИК ҒОЯЛАРИНИНГ МОЛИЯВИЙ ТАЯНЧИ!

Хизматлар лицензияланган

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

БИЗНИНГ ШАРҲ

Бугунги кунда саноат ва маиший чиқиндилар инсониятни ташвишга солаётган муаммага айланган. Таниқли немис рассоми Ханс-Юрген Шульц чиқиндилар сайёрамиз бўйлаб тобора кўпайиб бораётганини ўзига хос кўринишда акс эттирди. У компьютер қисмлари, пластик халталар ва хилма-хил алюмин чиқиндиларидан ҳайкаллар ясаб, уларни машҳур музей ёки кўргазмалар залида эмас, балки жаҳондаги энг машҳур обидалар — Буюк Хитой девори, Миср эҳромлари ва бошқа диққатга сазовор жойларда намоийш этди.

Замонавий санъат хомашёси

инсониятни глобал экологик хавф-хатардан огоҳлантиради

Наргиза ТҶУХЛИЕВА

Муаллифнинг бундай гайриоддий кўргазмасидан мақсад мазкур муаммага дунё эътиборини янада кўпроқ жалб этиш, унинг зарарини тўлароқ тушуниш, сайёрамиз бўйлаб тобора кўпайиб бораётган чиқиндиларни қайта ишлашни кучайтиришдан иборат. Муаллиф гоёсига кўра, чиқиндилардан ясалган ҳайкаллар инсониятнинг экологик муаммолардан огоҳлантириши керак.

Шульц ҳарбий аскарларни ясада яхна ичимликлар қолдиқлари — пластик халталар (сочлар ва юз ифодаларини ясаб), компьютер қисмлари (улар скелет вазифини ўтаган), хилма-хил алюмин каби кераксиз буюмлар қаторига қўшилган нарсалардан бунёд этгани аҳамиятлидир. Зеро, бугунги кунда чиқиндиларнинг аксарият қисмини айна шундай буюмлар ташкил этмоқда. «Чиқинди одамлар» инсоннинг ташқи кўринишини тўлиқ ўзлаштирилмаган

бўлса-да, узокдан қараганда улкан армияни эслатади.

Ханс-Юрген ўзининг биринчи ҳайкаллар композициясини 1996 йилда Германиянинг Ксантен шаҳрида намоийш этганди. Шундан буён унинг инсталляциялари дунёнинг йирик маданий ва тарихий марказларидан жой олиб келмоқда. «Бу ишни 50 йил олдин бошлаганман ва ўшандаёқ мақсадим аниқ бўлган — сайёрамиздаги экологик беқарорликка эътибор қаратиш энг муҳим вазифа.

КИМ ҚАНДАЙ КУРАШАДИ?

ГЕРМАНИЯда «Чиқинди полицияси» фаолият юритади. Ҳатто, ташланган сигарет қолдиғи учун ҳам жарима тўланади. Оғзидаги сакични олиб, ўриндиққа ёпиштириб қўйиш бирорта немиснинг ҳаёлига ҳам келмайди. Бунинг учун улар 40 евро тўлаши керак.

ЧЕХИЯда чиқиндиларни саралаш қонуний мажбурият ҳисобланиб, пластмасса, ойна ва қоғоз алоҳида йиғилади.

ЯПОНИЯда прессланган чиқиндилардан бутун бошли ороларни барпо этишяпти. Масалан, Токио кўрфазидоги одамлар «ясаган» сунъий Одайбо ороли мавжуд. Иштиёқманд сайёҳлар орқасидан эса кўриладиган фойда анчагина.

АМЕРИКАда чиқинди бобидаги интизомлик учун одамлар махсус тақдирланади. Штатларда ҳатто, 15 ноябрь чиқинди байрами кун сифатида нишонланади. Ўша кун мамлакат бўйлаб турли ижтимоий тадбир ва танловлар ўтказилади.

ИСПАНИЯда чиқинди интизомига аввало болалар рисоа этади десак, ишонасизми? Гап шундаки, бу ерда чиқиндининг ҳар бир тури учун муайян рангдаги қоплар белгиланган. Уни тўлдириб тоширган болага бир қўти ширинлик берилади. Шундай қилиб, шаҳар тозалигидан биринчи манфаатдор тоифа бу болалар бўлиб қолди.

Мен анчадан буён сиёсатчи-ларга атроф-муҳитни муҳофаза қилиш — сайловчилар юра-гига калит эканлигини айтиб келаман. Одамлар ижодкор овозини англаганда уларда муаммага даҳлдорлик ҳисси уйғонади»,- дейди рассом-нинг ўзи.

У инсонлар ақлини бироз ҳаракатга келтирмоқчи эди, аммо юракларни жунбушга келтира олди. Одамлар ўзла-ри кундалик турмушда фой-даланадиган буюмларнинг қолдиқлари бутун бир қўшин тузишга етишини кўриб ҳай-ратга тушишди. Бу намоийш-дан сўнг чиқиндининг чиқин-диглиги ҳам қолмади. У эко-логик, маънавий, ижтимоий аҳамият касб этган ростмана асар сифатида қабул қилина бошлади. Минглаб ана шун-дай ҳайкалларни ясаган жа-ноб Шульц озмунча заҳмат че-кишига тўғри келган. Маса-лан, Кёльн собори қарши-си-га қўйилган экспозиция учун 30 нафар ёрдамчи ва олти ойлик қаттиқ меҳнат керак бўлган. Брюсселда эса унинг «армия»сини томоша қилиш учун 1 миллион киши ташриф буюрган.

1996 йилдаги илк кўргаз-ма немис рассомига қарийб 41, минг еврога тушганди. Ҳозир эса бу ҳайкалларнинг ҳар бирини 250 евродан 500 еврогача сотиб олишяпти. Даромад чакки эмас. Аммо бу пуллар фидойи рассом-нинг шахсий эҳтиёжлари учун эмас, балки кейинга эк-спозиция учун сарфланади. Шульц ўз армияси билан Буюк Хитой деворидан тор-тиб, Миср эҳромларигача кезиб чиқди. Ушбу осори-

атикалар ўтмишдан ёдгор-лик. Аждодлар бизга нима қолдирди? Биз авлодларга нима қолдирамиз? Айнан мана шу гоёя рассомни илҳомлантирган эди.

«Шу ерда ўтмиш билан ке-лажак меъморчилиги бирла-шади, - дейди рассом журна-листларга берган интервью-сида. Шунинг хис қилган одам қаршисида этни жунбушга келтирувчи манзара пайдо бўлади — улугвор ўтмиш ва маиший чиқиндилардан азият чекаётган табиат.

Ҳайкаллар қаерда намоийш этилмасин, улар ҳамма жойда бир хил. Тўғри, айрим куза-тувчилар мазкур осори-ати-қалар ҳудуд ёки маданий анъ-аналар билан боғлиқ равиш-да ўзгаририлиши лозим, де-ган таклифи ҳам билдириш-ган. Аммо бу борада муаллиф фикри ўзгача. Глобализация домига тортилиб бораётган асримизда ҳатто чиқиндилар ҳам бир хил. «McDonalds» ва «Coca-Cola» маҳсулотлари Буюк Хитой деворида ҳам, Нью-Йоркда ҳам охир-оқибат чиқиндига айланади.

«Чиқиндилар — замонавий санъатнинг хомашёси». Ханс-Юрген Шульцнинг айтишича, бу фикр асло санъат аҳамия-тини тушириш учун айтилган-ни йўқ. Шунчаки, одамлар хавф даражасини чуқурроқ англаб, бошқаларни ҳам огоҳ-лантириши шарт. Бунинг учун эса замондошлар онгига таъ-сир қилиш, уларни ҳайратга солиш керак. Ижодкорнинг ясаган нарсаси бир уюм ах-латга ўхшайди. Аммо улар-нинг соясига кўзи тушган одам аслида гап нимадали-гини англаб етади.

Бир йилда Буюк Британияда 414 миллион тонна, Россияда 70 миллион, АҚШда қарийб 210 миллион, Японияда 35 млн. маиший чиқинди йиғилади. Ушбу турдаги чиқинди-лар ҳажмининг ортиб бориш даражаси йи-лига 3 фоиз, айрим мамлакатларда 10 фо-изни ташкил этади.

ДУНЁДАН ДАРАКЛАР

Вазият оғирлашмоқда

БМТ Бош қотиби Пан Ги Мун жаҳон ҳамжамиятини Покистондаги сув тошқинлари оқибатларини бартараф этишда кўмаклашишга чақирди.

Бунинг учун 360 миллион евро тўпланиши керак-лиги белгиланган. Ҳозирча ушбу маб-лагнинг учдан бир қисми тўпланган. Қурбонлар сони ва вайронагарчилик-лар миқёси ҳақида аниқ маълумотлар-ни айтиш қийин. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, табиий офатдан 20 миллион киши жабр кўрган, мамлакат кўрган зарар эса миллиард евродан ортқ деб баҳоланмоқда. Мутахассис-лар зарур чора-тадбирлар зудлик билан кўрилиши лозимлиги-ни, вазият кундан-кун оғирлашаётганини айтишмоқда.

2011 йилда

АҚШнинг Афғонистондаги ҳарбий контингенти қачон олиб чиқиб кетилади?

Бу савол юзаси-дан АҚШ ҳукумати-нинг ўзи ҳали бир қарорга келмаган-га ўхшайди. Мам-лакат президенти Б.Обаманинг бер-ган баёнотида ҳар-бийларнинг мамла-катга қайтарилиши 2011 йил июль ойи-да белгиланган. Аммо бу муддат ке-чиктирилиши мумкин. Мутахассисларнинг фикрича, бунга мам-лакатнинг Покистон билан чегаралаш ҳудудларида террорчи-ларнинг фаоллашаётгани билан боғлиқ.

Кўмак керак

Россияда ёнғин ҳудуди 80 гектарга қисқартирилган.

Россиянинг «Но-вости» агентлиги-нинг хабарича, бир неча ҳудудларда фавқулодда ҳолат бекор қилинди. Мамлакат прези-денти Дмитрий Медведев ёрдам кўрсатган кўнгили-ларга ўз миннат-дорчилигини бил-дирган. Шунингдек, у одамларни ёнғин оқибатларини бартараф этишда кўмаклашишга чақирган.

Иссиқ об-ҳаво

Уч ҳафтадан буён АҚШнинг энг йирик шаҳрида ҳаво ҳарорати кундузи Цельсий шкаласи бўйича +40 градус-ни ташкил этмоқда.

ИТАР-ТАСС хабарига кўра, душанба кун шаҳар маъмурияти кондиционерлар жойлаштирилган махсус марказлар очилгани-ни маълум қилишган. Айни пайтда Нью-Йоркдаги соғлиқни сақлаш идоралари иссиқлик туфайли келиб чиқиши мумкин бўлган турли касалликларнинг олдини олиш мақсадида омма-вий ахборот воситалари орқали чиқишлар қилишмоқда, аҳоли-га зарур тавсия ва маслаҳатлар берилмоқда. Аммо шаҳар маъмурияти 150 миллион аҳоли истикомат қилаётган мегаполис шаҳарда кондиционерлардан оммавий фойдаланиш орқали электр энергия етказиб берувчи станциялар ишдан чиқишидан хавотирга тушмоқда.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

РАНГИН ДУНЁ

Бундан 20 йил аввал Дебора Мартин тахминан IV асрга тааллуқли қадимги нубиялик мўмиёнинг суяк тўқималарини микроскоп остида ўргана туриб, беҳосдан унда тетрациклин моддаси борлигини аниқлайди. Бу хабар ўз ўрнида олимлар-ни ҳайратга солади. Негаки, тетрациклин анти-биотик модда бўлиб, у шу пайтга қадар ўтган асрнинг 50-йилларидагина кашф қилингани маълум эди.

Махфуза ХУДАЙБЕРГАНОВА, «Milliy tiklanish» мухбири

Ҳозирги кунда Дебора Амхерст-даги Хемпшир коллежида профес-сор-антрополог бўлиб ишламоқда. Ўша тадқиқот даврида эса у эндигина Массачусетс университети-ни тамомлаб, Детройтдаги Генри Форд госпиталида амалиёт ўтаётган эди. Ўшанда унинг зим-масига мўмиёлардан юпка суяк тўқимани олиб, оддий микроскоп ёрдамида тадқиқот ўтказиш юклатилган. Эҳтимол, ўша тадқи-қот оддий микроскоп ёрдамида амалга оширилганида бу кашфиёт очилмаган бўларми? Оддий микроскоп лабораторияда бўлма-гани боис, лаборатория ходими Деборага ультрабинафша нури микроскопни тавсия қилади. Маълумки, ультрабинафша нур таъсирида тетрациклин сариқ-яшил тусга киради. Лаборатория-да ушбу модда ёрдамида асосан

суякларнинг шаклланиш босқичи-ни аниқлашда фойдаланиб келина-ди. Айтишларича, тетрациклин суякнинг асосий қисмини ташкил этадиган фосфор ва кальций билан яхши реакцияга киришиб, организмда йиллар давомида ўчмайдиган из қолдириш хусусия-тига эга экан.

Дебора тадқиқотидан сўнг Массачусетсга қайтади ва ҳамкасбларига ўз кашфиёти ҳақида айтади. Олимлар мўмиёдан топишган модда ҳақиқатан ҳам тетрациклин эканини аниқлаш мақсадида бир неча йўналиш бўйича текширувлар ўтказишади. Агар ростдан ҳам шундай бўлса, унда XX асрда кашф қилинган тетрациклин 1600 йил аввал қандай қилиб инсон организмда пайдо бўлиши мумкин, деган савол туғилади. Тадқиқотчилар бу

Тадқиқот изидан ёки қайта кашф қилинган кашфиёт

борада кўлаб тахминларни илгари суришади. Булар: балки мўмиё-лаш жараёнидан сўнг жасадга қаердандир бу модда келиб тушган ёки қадимги нубияликлар дори сифатида овқат билан уни истеъмол қилишган. Мабодо шундай бўлса, таркибида шу модда бўлган озуқа ўша даврда қандай тайёрланган?

Тадқиқотчи олим Жеймс Вут мўмиёдаги модда айнан тетрацик-лин эканлигини исботлаб беради. У ҳатто, ҳозир ҳам суяк тўқимаси-даги бу модда микробларни ўлдириш хусусиятига эга эканини аниқлаган. Кейинроқ, олим Марк Нельсон тетрациклин қадимги нубияликнинг ҳаёлиги чоғида организмга тушганини исботлаб, унинг молекуляр тизимини тузиб чиқади. Эмори университети лабораторияси ходимлари Кристик Колбахер, Женифер Кук ва Кирсти Коллинз қадимги мисрликлар ҳамда нубияликлар ўртасида антибиотик қанчалар тарқалганини аниқлаш мақсадида мингга яқин қадимги мўмиёлардан нухса олиб тадқиқот ўтказишади. Натжижада ҳатто, иккита ёш гўдак организмид-да ҳам ушбу модда борлиги аниқ-ланади. Айтишларича, уларнинг организмига бу модда ана суги орқали кирган. Тадқиқот натижа-ла-

ри эълон қилинганидан сўнг бошқа олимлар ҳам Африка ҳудудидан қадимги тетрациклин моддаси топилиганини маълум қилишади. Физик-антрополог Меган Кук ва унинг ҳамкасблари эса эрамизга қадар 400 йилда яшаган одамнинг суяк қолдиқларидан худди шундай антибиотик модда топилиганини эълон қилишган.

Мутахассисларнинг таъкидла-шича, ушбу антибиотик аслида табиий ҳолда нам, зах ерларда кўпаяди. Шундан келиб чиқиб олимлар қадимги одамлар оч қолганда могорлаган доналарни истеъмол қилишгани ва бунинг натижаси ўлароқ, уларнинг орга-низмда тетрациклин ҳосил бўлган бўлиши мумкин, дейишмоқда.

Бошқа бир гуруҳ олимлар эса юқоридаги хулосанинг тамоман зиддини, яъни, бу жараён тетра-цикликни керакли микдорда ишлаб чиқаролмаслигини, шу боис бу бошқа бир жараён эвази-га қадимги инсон организмига келиб тушганини эътироф этиш-моқда. Қадимда нон ёпиш ва ичимлик тайёрлашда ўзаро боғлиқлик бўлгани сир эмас. Мисрликларнинг тарихий тасви-рий санъатига назар солинса, унда ҳам пиво ичимлиги тайёрла-нишида нон асосий роль ўйнага-нини пайкаш мумкин. Кембридж университети археолог Делвин Ймюэл ва унинг ҳамкасблари айнан шу жараён устида жиддий тадқиқот ўтказишган. Олимлар хамиртурш солинган хамирнинг кўпчиши натижасида ҳаводан стрептомицит моддаси келиб қўшилиши туфайли тетрациклин ҳосил бўлишини аниқлашади. Бу эса ўз ўрнида табиий ҳолда пайдо бўлган тетрациклиннинг одам организмда асрлар мобайнида ҳимоя вазифини ўтаб келганига яна бир далилдир.

Дарҳақиқат, тетрациклин антибиотик модда ҳисобланиб, у ўтган асрда кашф қилинганига қарамай эрамиздан аввалги асрларда яшаган аждодларнинг ундан фойдалангани ажабланар-ли ҳол. Энг қизиғи, таркибида ана шу модда бор ичимликдан турли касалликларни даволашда кенг қўлланилган. Демак, қадим-да аждодларимиз кундалик таомномаларида шифобахш модда борлигини ўша даврдаёқ билишган.

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ

Қашқадарёда, айниқса, мустақиллик даврида миллий ҳунармандчилик ҳар томонлама ривож топди. Бугунги кунда Ҳунарманд уюшмасининг вилоят бошқармасига аъзо бўлган ҳунармандлар сони 650 нафарга ётди. Улар миллий ҳунармандчилигимизнинг йигирма бир йўналиши бўйича фаолият олиб бормоқдалар.

“Уста-шогирд”

Қашқадарёда бугун 24 та ана шундай мактаб бор

Шерзод КУРБОНОВ,
“Milliy tiklanish” мухбири

- “Баркамол авлод иили” уюшма қошида чокли буюм-Давлат дастури доирасида лар, каштачилик, зардўзлик

ва заргарлик, бисер тикиш, миллий кулчилик услуби ва темирчилик йўналишлари бўйича устахоналар ташкил этилган,- дейди Республика

КЎЗГУ

Ҳунарманд уюшмаси Қашқадарё вилоят бошқармаси бошлиғи Шодмон Ишонкулов. - Ёшларга миллий ҳунармандчилигимизнинг турли йўналишларини ўргатиш мақсадида вилоятда 24 та “уста-шогирд” мактаби яратилган. Уни шу кунгача 120 нафар йигит-қиз ўқиб чиқиб, ўз йўналиши бўйича фаолият юритиб келмоқда. Бундан ташқари, миллий ҳунармандчилигимизнинг йўқолиб бораётган гилам-кигиз, ўйма кигиз-гила, поёндоз гилам, чакма, кигиз этик, киз гилам, боғдор гилам, жабдуг, хурама, тақим чилги, ўтовларнинг ёпинғич ва безаклари каби йўналишларини қайта тиклаш борасида изланишлар олиб борилмоқда.

Ҳунарманд уюшмаси қошида очилган миллий кулчилик устахонасида фаолият олиб бораётган ёш ҳунарманд Шахзода Мустафоқуллова юздан зиёд сопол ўйинчоқлар ясайди. Катта ҳажмли декорация паннолари, тарихий обидаларнинг макет кўриниши, лаганлар ичига турли хил манзаралар, миллийлигимизни англашчи композициялар, катта ва кичик ҳажмдаги сопол буюмлар ана шулар жумласидандир.

- Ҳунармандчилик билан олти ёшимдан шуғулланаман, - дейди Шахзода Мустафоқуллова. - Миллий йўналишдаги бу каби асарларни яратиш менга илҳом ва завқ бағишлайди. Уларни ясаш учун аввал махсус керамика лойи тайёрлаб, 2-3 кун мобайни-

да тиндирилади. Махсулот ясалганидан кейин уч кун хона ҳарорати, уч кун қуёш нурида қуритилади ва 24 соат давомида 800, 1000 даража иссиқликдаги хумдонда пиширилади. 24 соат давомида совутилганидан кейин керакли рангларга бўялади ёки сирланади. Шундан сўнг номланади. Масалан, мен асарларимга “Бобомнинг уйи”, “Паловхон тўра”, “Бир пиёла чой устида суҳбат”, “Миллий бозоримиз”, “Ҳаёт ва жаннат”, “Ҳаёт дарахти”, “Эр-хотиннинг уруши”, “Япон усулида ясалган аждаҳо” деб ном берганман.

Шахзода ўзи яратган миллий кўринишдаги композициялари билан Самарқанд, Бухоро, Хоразм ва Тошкентда миллий кулчилик йўналишида ўтказиб келинган ярмаркаларда иштирок этиб келаяпти. Ана шулар натижаси ўлароқ унга республикамизнинг турли ҳудудларидан буюртмалар тушмоқда. Бундан ташқари ёш ҳунарманд ўз асарлари билан 2008 ва жорий йил “Келажак овози” республика кўрик-танловининг вилоят босқичи ғолиблигини қўлга киритиб, республикага йўланма олди. Шахзода ҳали ёш бўлишига қарамай “уста-шогирд” мактабини очган.

Бу ёшларимиз бугунги кунда ҳам замонавий фан-техника, ҳам ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаятган миллий ҳунармандчилик билан шуғулланиб, муносиб ютуқ ва натижаларга эришаётганликларига ёрқин далилдир.

ЎГИТ

Эҳтиросларни ким жиловлай билар,
Давру даврон оша бизни етаклар.

Яхшилик қилиш қанчалик қийин бўлса,
тубанликка юз тутиш шунчалар осон.

БИЛАСИЗМИ?

Франциялик муҳандислар 2011 йили ўзларининг антиқа сувос-ти кемаси билан кўпчилики лол қолдириш ниятида. Айтишлари-ча, ушбу субмарина сариқ рангда бўлиб, унинг максимал тезлиги соатига 10 километрни ташкил этаркан. Энг қизиғи, унда велосипед педалларига ўхшаш қурилма ҳам бор эмиш.

Европалик шифокорлар шу кунгача парҳез тутишда энг муҳим саналган меваларни кўп миқдорда истеъмол қилиш зарарли, деган фикрга келишди. Айниқса, таркибда кислота ва қанд моддаси кўп бўлган мевалар турли касалликларни келтириб чиқараркан. Тиш эмалининг емирилиши ва қуртлаши айнан мева таркибдаги моддалар туфайли рўй бериши маълум бўлган.

ТУРФАОЛАМ**Энг қадимий уй**

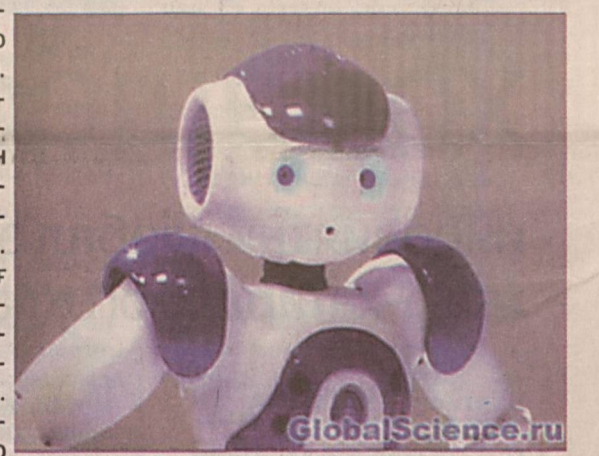
Британиялик археологлар орал ҳудудидан энг қадимий уй изларини топишган.

Олимларнинг фикрича, бу уйда асосан овчилар ва уларнинг итлари яшаган. Ёғоч тўсинлардан қурилган уйнинг ўлчами 3,5 метр бўлиб, деворларидан бор-йўғи 18 тагина тиргак қолган, холос. Уйнинг ички қисми-дан эса сомон билан тўлдирилган тўшак ҳамда ўчоқ излари топилган. Манбада қайд этилишича, археологлар бу ерда 2004 йилдан буён қазилма ишларини олиб боришди. Мутахассисларнинг хулосасига кўра, ушбу топилмалар йиллар давомида торф остида ётгани боис, асл кўринишини сақлаб қолган. Уйнинг қачон қурилганига келсак, бу борада олимлар бир неча минг йилликларни тахмин қилишмоқда. Ҳисоб-китобларга қараганда, бу уй Британиянинг Европа қитъасидан ажралиб қолмасидан аввал ҳам бўлган эмиш.

Ҳиссиётларга берилувчи робот

Европанинг бир гуруҳ олимлари дунёдаги ягона инсоний ҳис-туйғуларга берилувчан робот яратишди.

Одамсифат роботга ҳозирча Нео дея ном берилган. Олимларнинг таъкидлашича, бу робот худди инсон каби ўз ҳиссиётларини бемалол намойиш эта олади. Кайфияти чоғ бўлса кулади, ғамгин ёки нимадан-дир хафа бўлса йиғлаб ҳам беради. Бундай пайтда робот кимнингдир далдаси ва юланчига эҳтиж сезаркан. Қолаверса, “темир одам” ўзаро муносабат ва дўстлик алоқаларини боғлашда биздан асло қолишмас экан. Айниқса, меҳр қўйган инсонларнинг кайфияти ва хоҳишини осонлик билан илғай оларкан. - Бу ҳам қайсидир маънода инсонга хос хусусият. Чунки, биз ҳар кунги кўриб-билиб юрган яқинларимизга қандай муносабат ва муомалада бўлишни яхши биламиз. Худди шундай биз яратган робот ҳам йиллар давомида одамларнинг феъл-атворини ўрганади ва шунга яраша муомала қилади, - дейди гуруҳ аъзоси, тадқиқотчи Лола Канамеро. Айрим олимлар эса бу борада сал бошқачароқ фикрда. Уларнинг аксарияти бундай робот кимнингдир дардини енгиллаштириши, ҳаётига мазмун бағишлаши мумкиндир, бироқ, унинг инсондан устун бўлишига асло йўл қўйиб бўлмайди, дейишмоқда.

Қулай автомобиль

Jeer компанияси янги функционал автомобиль ишлаб чиқаришини маълум қилди.

Мазкур прицепли фургон табиат қўйнида дам олишни ёқтирувчилар учун яратилган. Автомобиль нафақат бошқаришда, балки ўзининг қулай шарт-шароитлари билан ҳам шу каби автомобиллардан ажралиб тураркан. Унинг прицепида истаганча яшаш мумкин. Чунки, унда инсон учун керакли барча қулайликлар мавжуд бўлиб, салкам 4 нафар кишини ўзига сиғдира олармиш. Машина кўринишдан юк ташувчи автога ўхшаб кетса-да аммо, зум ўтмай ётоқхонага айлана олади. Унинг устки қисми брезент билан қопланган бўлиб, ойналари тўрсимон шаклда экан. Шунингдек, машина ётоқхонасида икки кишилик кроват, диван, кичикроқ стол, шкаф ҳамда электр розетки бор экан.

Зафар МУҲАММАД тайёрлади

«Матбуот тарқатувчи» Акциядорлик компанияси

2010 йил учун газеталар, журналлар ва китобларга обуна давом этаётганлигини маълум қилади.

Дунё янгиликларидан хабардор бўлинг.

Севимли матбуот нашрларингизни харид қилинг ҳамда обуна бўлинг! Обуна «Матбуот тарқатувчи» АК ва «Ўзбекистон почтаси» ОАЖнинг барча бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Маълумот учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин:

Тошкентда: 233-67-71, 233-67-98

Компания тизимидаги жамиятларнинг телефонлари:

ҚР Нукус (3612) 22-88-68
Андижон (3742) 22-29-89
Бухоро (3652) 25-47-49
Жиззах (3722) 22-40-01
Қашқадарё (3752) 25-40-27
Навоий (4362) 23-26-86
Наманган (3692) 26-29-80

Самарқанд (3662) 34-22-53
Сирдарё (3672) 25-47-70
Сурхондарё (3762) 27-49-03
Тошкент вил. (3712) 233-13-04
Фарғона (3732) 24-29-22
Хоразм (3622) 26-63-75
Компания бўлими 234-85-99

Обунага кўмакчи — «Матбуот тарқатувчи»

VATAN TUVG'USI HAR NARSADAN USTUN
MILLIY TIKLANISH
МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН “МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ”
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ

ХОМИЙ:
«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ»
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ

Ахтам ТУРСУНОВ, Ахрор АХМЕДОВ, Голиб-шер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДИНОВ, Муҳаммаджон ҚУРОНОВ, Фафуржон МУҲАМЕДОВ, Улуғбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Эркин ЮСУПОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Бош муҳаррир:
Жалолиддин САФОВ

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Тошкент-100000,
Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй

e-mail: milliyt@sarkor.uz

Газета ҳафтанинг чоршанба куни чиқади.
Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма — Г 723, Адади — 5444

Газета таҳририят
компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371)
234-69-55, 234-87-74,
234-87-73, 234-86-41
ФАКС: 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ
офсет усулида босилди.
Қозғоз бичими А-2

Саҳифаловчи:
Ақбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир:
Гулбаҳор УМУРЗОҚОВА
Навбатчи:
Аброр УМАРҚУЛОВ

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонасида чоп этилди.
Қорхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41-уй
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 23.20.